

บทที่ ๒

ปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน"

ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปริจเฉทการสัมภาษณ์ในรายการ "ถึงลูกถึงคน" โดยแบ่งวิเคราะห์เป็น ๒ ส่วน คือ ลักษณะและประเภทของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน" และบริบทของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน" ตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงบริบทของการสัมภาษณ์ได้อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์กลวิธีในการถามต่อไปดังที่ ชาร์ล บริกส์ (Charles Briggs: 1986) ได้เคยกล่าวไว้ว่า ก่อนที่จะตีความถ้อยคำที่ประกอบกันเข้าเป็นบทสัมภาษณ์ จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของการสัมภาษณ์เสียก่อน

"the interview must be analyzed as a whole before any of its component utterances are interpreted"

(Briggs, 1986: 12)

๒.๑ ลักษณะและประเภทของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน"

๒.๑.๑ ลักษณะของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน"

ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน" ผู้วิจัยขอกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ปริจเฉท และลักษณะของปริจเฉทการสัมภาษณ์ ที่นำมาเป็นแนวทางการศึกษา ในเบื้องต้นก่อนดังนี้

๒.๑.๑.๑ นิยามปริจเฉทและลักษณะของปริจเฉทการสัมภาษณ์

คำว่าปริจเฉทตรงกับคำว่า discourse ในภาษาอังกฤษ นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้ให้นิยามของปริจเฉท และการศึกษาวิเคราะห์ปริจเฉทไว้ดังนี้

เดบอราห์ แทนแนน (Tannen : 1990, อ้างถึงใน กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์, ๒๕๓๙:๑) ให้คำนิยามปริจเฉทไว้อย่างกว้างๆ ว่าหมายถึง

“ภาษาที่เกิดขึ้นในรูปแบบใดก็ตามในบริบทใดก็ตาม อาจเป็นประโยคสองประโยคที่เรียงต่อกันแม้ว่าจะต่างขึ้นมา นอกจากนี้ปริเฉทยังรวมตัวบท (text) ที่สะท้อนชีวิตของคนในสังคม (social practice) เช่นบทสนทนาระหว่างหมอกับคนไข้ บทสัมภาษณ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง บทโต้ตอบระหว่างนายใจทักจำเลย บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ป้ายโปสเตอร์ชวนเชิญให้ประชาชนไปเลือกตั้ง เป็นต้น”

สตับส์ (Stubbs, 1983: 1) กล่าวว่า ปริเฉทคือหน่วยภาษาที่มีขนาดใหญ่กว่าหน่วยภาษาในระดับวากยสัมพันธ์ เช่นบทความในหนังสือ หรือบทสนทนา นอกจากนี้การวิเคราะห์ปริเฉทยังเป็นการศึกษาองค์ประกอบของภาษาที่อยู่ในระดับที่สูงขึ้นไปเหนือระดับประโยคหรืออนุภาค เช่น การสนทนาโต้ตอบ หรือข้อเขียนต่าง ๆ การศึกษาปริเฉทจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาตามที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคม โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์หรือบทสนทนาระหว่างผู้ใช้ภาษา ดังข้อความที่ยกมานี้

“...it refers to attempts to study the organization of language above the sentence or above the clause. And therefore to study larger linguistic units, such as conversational exchanges or written texts. It follows that discourse analysis is also concerned with language in use in social contexts. And in particular with interaction or dialogue between speakers.”

(Stubbs, 1983: 1)

การศึกษาปริเฉทตามแนวคิดของสตับส์ สอดคล้องกับบราวน์และยูล (Brown & Yule, 1983: 1) ซึ่งพูดถึงการศึกษาปริเฉทไว้ว่า เป็นการศึกษาวิเคราะห์ภาษาในบริบทการใช้จริง เป็นการศึกษาวิเคราะห์รูปภาษาควบคู่ไปกับหน้าที่ในการใช้ เนื่องจากเราไม่สามารถอธิบายรูปภาษาได้โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ หรือหน้าที่ที่รูปภาษานั้นถูกเลือกมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์

“the analysis of discourse , is necessarily , the analysis of language in use. As such , it cannot be restricted to the description of linguistic forms independent of the purposes or functions which these forms are designed to serve in human affairs.”

(Brown & Yule, 1983: 1)

จากนิยามดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ๑) ปริจเฉท คือหน่วยภาษาที่มีขนาดใหญ่กว่าหน่วยภาษาในระดับวากยสัมพันธ์ ๒) การสัมภาษณ์ถือเป็นปริจเฉทประเภทหนึ่ง ๓) การศึกษาปริจเฉทเป็นการศึกษาภาษาตามที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาปริบทของภาษานั้น ๆ ควบคู่ไปด้วย และ ๔) การศึกษารูปภาษาหรือกลวิธีทางภาษาที่ใช้จะต้องทราบถึงปริบทและวัตถุประสงค์ของรูปภาษาหรือกลวิธีทางภาษานั้น ๆ

ในงานวิจัยนี้ ปริจเฉท หมายถึง รูปภาษาที่ใช้ในการสื่อสารที่มีโครงสร้างในระดับสูงกว่าประโยค เป็นการศึกษาภาษาตามที่เกิดขึ้นจริง โดยสัมพันธ์กับปริบทและวัตถุประสงค์ของรูปภาษานั้น ๆ

ส่วนลักษณะของปริจเฉทการสัมภาษณ์ได้มีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

เดเบอราห์ ชิฟฟริน (Deborah Schiffrin : 1994) กล่าวว่าปริจเฉทแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือปริจเฉทการพูดและปริจเฉทการเขียน และปริจเฉทมี ๒ รูปแบบคือ แบบที่เกิดจากคนสองคนขึ้นไป และแบบที่เกิดจากคนคนเดียว (dialogic and monologic forms) การสัมภาษณ์เป็นปริจเฉทการพูดที่เกิดจากการโต้ตอบระหว่างคนสองคนขึ้นไป

ฮิวโก สเตเกอร์ (Hugo Steger อ้างถึงใน Renkema, 1993: 93) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสัมภาษณ์ไว้ว่า การสัมภาษณ์เป็นปริจเฉทการพูดประเภทหนึ่งที่ประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ มีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กำหนดประเด็น และควบคุมดำเนินการสนทนาให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่ตอบคำถามเพื่อให้ข้อมูลแก่ฝ่ายแรก

แนวคิดของสเตเกอร์ สอดคล้องกับวิลสัน (Wilson, 1989) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยและพบว่า ในการสัมภาษณ์ผู้ร่วมสนทนาจะมีสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนา ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะมีหน้าที่ตอบคำถามตามประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์กำหนดมาเท่านั้น

จากลักษณะดังกล่าวสเตเกอร์ (Steger, 1984) จึงแยกปริจเฉทการสัมภาษณ์ออกจากปริจเฉทการสนทนาทั่วไป เนื่องจากเห็นว่าบทสนทนาทั้งสองประเภทมีลักษณะ

ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในการสัมภาษณ์คู่สนทนาจะมีสถานะไม่เท่าเทียมกัน ในขณะที่ในการสนทนาทั่วไปคู่สนทนาจะมีสถานะที่เท่าเทียมกัน การสัมภาษณ์จะมีการกำหนดแก่นเรื่องไว้ล่วงหน้า ในขณะที่การสนทนาทั่วไปไม่ได้กำหนดแก่นเรื่องไว้ตายตัว และการดำเนินการสัมภาษณ์จะเป็นไปในแบบของการโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็น ในขณะที่การสนทนาทั่วไปมีลักษณะของการร่วมมือมากกว่า มีเพียงสิ่งเดียวที่การสัมภาษณ์กับการสนทนาทั่วไปเหมือนกัน คือ จำนวนผู้พูดที่มีมากกว่าหนึ่งคน

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าลักษณะของปริจเจตการสัมภาษณ์ตามแนวคิดของสเตเกอร์มีลักษณะสำคัญ ๔ ประการด้วยกัน คือ

๑. มีจำนวนผู้พูดมากกว่าหนึ่งคน
๒. คู่สนทนามีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน
๓. มีการกำหนดประเด็นไว้ล่วงหน้า
๔. วิธินำเสนอเป็นแบบโต้แย้ง แสดงความคิดเห็น

ประไพพรรณ พิงฉิม (๒๕๔๒: ๒๐) ได้สรุปลักษณะเฉพาะของปริจเจตการสัมภาษณ์ที่แตกต่างจากปริจเจตการสนทนาทั่วไปไว้ดังนี้

๑. เป็นปริจเจตการสนทนาที่คู่สนทนาสองฝ่ายมีสถานะไม่เท่าเทียมกัน ผู้สัมภาษณ์หรือฝ่ายที่ต้องการข้อมูลมีสถานะเหนือกว่า คือมีสิทธิในการถามคำถามตามที่ตนต้องการ ในขณะที่ฝ่ายให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่ต้องตอบคำถามเหล่านั้น
๒. เป็นปริจเจตการสนทนาที่คู่สนทนาสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายในการสนทนาร่วมกันชัดเจน และต่างก็ทราบแก่นเรื่องของการสนทนาครั้งนั้น ๆ
๓. เป็นปริจเจตการสนทนาที่ต้องดำเนินไปตามกติกาของการถามตอบ เมื่อมีการถามเกิดขึ้นต้องมีการตอบตามมา โดยมีผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ดำเนินและควบคุมการสนทนาให้อยู่ในกติกาดังกล่าว

จากการศึกษางานที่กล่าวถึงการสัมภาษณ์ที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่าลักษณะของปริจเจตการสัมภาษณ์ มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

๑. เป็นปริจเจทการสนทนาที่ประกอบด้วยผู้สนทนาตั้งแต่สองคนขึ้นไป
๒. คู่สนทนาทั้งสองฝ่ายจะมีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ ผู้สัมภาษณ์จะเป็นฝ่ายที่มีสถานะเหนือกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ โดยจะเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนา และควบคุมการสนทนาให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ มีสิทธิ์ถามคำถามตามที่ตนต้องการ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่ต้องตอบคำถามหรือให้ข้อมูลแก่ผู้สัมภาษณ์ตามประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์กำหนด
๓. มีการกำหนดประเด็นหรือแก่นเรื่องไว้ล่วงหน้า และคู่สนทนาทั้งสองฝ่ายต่างมีจุดมุ่งหมายในการสนทนาร่วมกันอย่างชัดเจน และต่างก็ทราบแก่นเรื่องของการสนทนาในครั้งนั้น ๆ
๔. การสัมภาษณ์จะต้องดำเนินไปตามกติกาของการ ถาม-ตอบ เมื่อมีการถามเกิดขึ้นจะต้องมีการตอบตามมา โดยผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้ดำเนินและควบคุมการสนทนาให้อยู่ในกติกาดังกล่าว

เมื่อศึกษาการปฏิสัมพันธ์ในรายการ "ถึงลูกถึงคน" จะเห็นว่า ผู้ดำเนินรายการหรือผู้สัมภาษณ์ คือ สรยุทธ สุทัศนะจินดา สามารถดำเนินรายการหรือกำหนดการปฏิสัมพันธ์ให้เป็นไปตามลักษณะของปริจเจทการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้นทุกประการ ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

๒.๑.๑.๒ ผู้สัมภาษณ์ : บทบาทในการกำหนดการปฏิสัมพันธ์

ผู้สัมภาษณ์ในรายการ "ถึงลูกถึงคน" เป็นผู้กำหนดการปฏิสัมพันธ์ และทำให้การปฏิสัมพันธ์ในรายการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของปริจเจทการสัมภาษณ์ดังนี้

๑. ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนา ควบคุมการสนทนาให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ รวมทั้งเป็นผู้เลือกผู้พูดในผลัดต่อไปด้วย โดยมีสิทธิ์ถามคำถามตามที่ตนต้องการ และผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่ต้องตอบคำถาม หรือให้ข้อมูลแก่ผู้สัมภาษณ์ตามประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์กำหนด หยุดพูดเมื่อผู้สัมภาษณ์ตัดบท และเป็นผู้พูดในผลัดต่อไปเมื่อผู้สัมภาษณ์เลือกให้เป็นผู้พูด

(๑) ร้องขอปล่อยท้อง ๑๐ เดือน

ถ. : สามีเป็นคนเซ็นผ่าตัด

ต.๒ : ครับผม

ถ. : ถูกมั๊ย. ตอนที่เซ็นผ่าตัดเค้าบอกอะไรมั๊ย. พยาบาลหรือหมอ. เจอหมอหรือพยาบาล.

ต.๒ : พยาบาลอะ. เค้าบอกต้องเข้าผ่าตัดด่วนนั่นแหละ. บอกว่ามันจุกเงินแล้ว.

ถ. : บอกแค่นี้.

ต.๒ : ครับผม.

ถ. : ไม่ได้บอกว่ารกเสื่อมอะไรยังไง. ไม่ได้บอก.

ต.๒ : ไม่ได้คุยเรื่องนี้เลย. แล้วก็รับเอานั่นเข้าไป. ผมก็เป็นห่วง เอ๊ะ! เป็นอะไรหรือเปล่า. อะไรยังไง. ก็เซ็นไปแบบไม่ได้ดูอะไรนะ. เห็นไปก็ไปนั่งรอข้างนอก.

จากตัวอย่างที่ (๑) ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนา และถามคำถามโดยผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่คอยสนองประเด็นคำถามตามที่คุณสัมภาษณ์กำหนด เช่น ประเด็นคนเซ็นผ่าตัด ตอนจะเซ็นผ่าตัดพบกับหมอหรือพยาบาล และเขาได้บอกรายละเอียดหรือไม่ บอกว่ารกเสื่อมหรือเปล่า เป็นต้น

(๒) สุนารี ราชสีมา กับ บริษัทคอสโมเรคคอร์ด จำกัด

ถ. : แล้วปีนึงทำ ๒ อัลบั้ม การันตีมั๊ย.

ต.๒ : ปีนึง ๒ อัลบั้ม เราใช้คำว่า "จะพยายาม".

ต.๑ : คำว่า "จะพยายาม" ทำก็ได้. ไม่ทำก็ได้.

ต.๒ : และต่างจากเทโรตรงไหนล่ะคะ. และในสัญญาเทโรคำว่า "จะพยายาม" ก็มีนะคะ.

ถ. : มีเหรอครับ. เอ้า เค้าพาดพิง.

ต.๒ : ผมขออนุญาตนะครับ. ประเด็นแรกเรื่องของเอกสาร.ผมเป็นคนบอกคุณเอง แต่ทางคอสโมไม่ให้. คุณสุนารีก็ไม่สบายใจ. ผมก็เลยไปวันที่ ๒ สิงหาคม เค้าก็ไม่ให้อีก. แม้แต่ฉบับร่างก็ไม่ให้. ก็เลยทำเป็นหนังสืออย่างเป็นทางการ

ถ. : คือทำ

ตามกฎหมาย.

ต.๒ : งั้นขออนุญาตนิดนึง.

- ก. : เดี๋ยว. เอาตรงนี่ก่อน. ทางคุณต่ายบอกว่าเทโรก็เขียนคำว่า "จะพยายาม" เหมือนกัน.
- ต.๑ : ผมไม่ได้ดูของเทโร. ผมดูจากข้อตกลงที่คุณสุนารีเป็นคนบอก (ทำว่าอย่างนี้)
- ต.๒ : ใช่ค่ะ
- ณ ปี ๔๔ ตอนที่ตกลงกันไว้กับคอสโมฯ. ไม่ได้ใช้คำว่า "จะพยายาม".

จากตัวอย่างที่ (๒) ผู้สัมภาษณ์ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการสนทนา ทั้งเป็นผู้เลือกผู้พูดในผลัดต่อไป และควบคุมประเด็นให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นคู่กรณีกันกำลังโต้แย้งกันในเรื่องข้อตกลงในการออกอัลบั้มเทปต่อปี โดยกำลังถกประเด็นในเรื่องของคำว่า "จะพยายาม" ทำ แทนคำว่า "การันตี" และได้มีการพาดพิงถึงต้นสังกัดเดิมของนักร้องท่านนี้ว่า มีการใช้คำว่า "จะพยายาม" เช่นเดียวกัน ผู้สัมภาษณ์จึงทำหน้าที่เป็นผู้เลือกให้ทนายความของฝ่ายนักร้องเป็นผู้พูดในผลัดต่อไปเพื่อเปิดโอกาสให้ชี้แจงว่า มีการใช้คำว่า "จะพยายาม" ตอนเซ็นสัญญา กับบริษัทต้นสังกัดเดิมหรือไม่ แต่ทนายความกลับย้อนไปพูดประเด็นเรื่องเอกสารที่ขอแล้วไม่ได้จนถึงต้องพึ่งอำนาจทางกฎหมายในการขอเอกสารแทน กลายเป็นการเปิดประเด็นใหม่ ผู้สัมภาษณ์จึงต้องตัดบท และนำเข้าสู่ประเด็นเรื่องคำว่า "จะพยายาม" ที่ยังไม่ได้ข้อสรุปในผลัดต่อมาก ด้วยคำว่า "เดี๋ยว. เอาตรงนี่ก่อน" การสนทนาจึงดำเนินต่อไปได้ในที่สุด

(๓) ก็...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

- ก. : ที่นั่นมันมีมาตั้งแต่ประมาณสัก ๓-๔ ปี. อย่างที่บอก. ไข่ม้อยอะ. ที่นี้ความรักที่เป็นมากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟนเนี่ยพวกคุณไปเอามาจากไหน. อันนี้คือคุณให้คำนิยามในรายงานฉบับนี้เลย. ใครจะตอบดี คุณแล้วกันผู้ชายคนเดียวในกลุ่ม.
- ต.๑ : ก็มาจากอาการะครับ. มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน. ก็คือว่าเป็นการดู ๆ กันอยู่. แบบกรณีศึกษาที่เราศึกษามากก็แบบ สมมติยกตัวอย่างที่มาก่อน. ตอนแรกก็นั่งคุยกันก่อนเลยว่า อาจารย์เค้ามอบหมายงานให้นิสิตทุกคนมารับทำงานวิจัยสักเรื่องนะที่น่าสนใจหน่อย. พวกเราในกลุ่มก็นั่งจับเข่าคุยกัน เอ๊ะ! เอาเรื่องอะไรดี. บางคนก็เสนอเรื่องลดความอ้วน. บางคนเสนอทำเรื่อง ?? ดีมัย.
- ก. : นี่คือที่มาของการทำวิจัยชิ้นนี้. แล้วยังไงครับ.
- ต.๒ : ใช่. แล้วอยู่ ๆ หัวหน้าที่มีก็พูด

ขึ้นมาว่า ทำเรื่องกิ๊กสิ. แล้วทุกคนก็เงยบไป. แล้วก็คิดเอ๊ะ คืออะไร. ตอนนั้นผม ยังไม่รู้จักเลย. พอวีรบุรุษเค้าบอกว่า กิ๊ก นี่ไงคือมากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน. ผมก็ อ้อ:: มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟนเรียกกิ๊กเหอ. สมัยนั้นผมรู้จักคำว่าเด็กมากกว่า. เด็กในสังกัดอะไรเงี้ยผมก็เรียกเหมือนกัน. แล้วพอเพื่อนพูดว่า กิ๊ก ก็เลยเอ่อ ๆ น่า สนใจดี. ก็เลยมานั่งคุยกันว่าเราจะไปศึกษาอะไรเหอ. เราจะศึกษาอะไรดี. เราก็ เลยสรุปว่าวิจัยเนี่ย เราก็มาศึกษาดูว่า มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟนเนี่ยมันคือกิ๊ก. ก็เป็นการตั้งสมมติฐานขึ้นมา. มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

จากตัวอย่างที่ (๓) ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนาด้วยคำถาม ว่า “ความรักที่เป็นมากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟนเนี่ยพวกคุณไปเอามาจากไหน” นอกจากนี้ยังเป็นผู้เลือกผู้พูดในผลัดต่อไปให้ตอบคำถามดังกล่าวด้วย โดยเลือก “คุณแล้วกันผู้ชายคนเดียวในกลุ่ม” และเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ยังตอบคำถามไม่ตรงประเด็น ผู้สัมภาษณ์ก็ทำหน้าที่ควบคุม ประเด็นในการสนทนาด้วยการถามคำถามต่อไปว่า “แล้วยังไงครับ” เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ คำถามตามประเด็นที่กำหนดไว้ได้ในที่สุด

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้สัมภาษณ์จะมีสถานะ เหนือกว่าผู้ให้สัมภาษณ์โดยผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนา ควบคุมประเด็น ในการสนทนาให้ดำเนินไปตามทิศทางที่ต้องการ และเป็นผู้เลือกผู้พูดในผลัดต่อไป ซึ่งจากตัวอย่าง ดังกล่าว นอกจากผู้สัมภาษณ์จะกำหนดประเด็นในการสนทนาแล้ว ยังแสดงให้เห็นอีกว่า ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ควบคุมประเด็นในการสนทนาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

๒. ผู้สัมภาษณ์จะกำหนดประเด็นหรือแก่นเรื่องในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า และดำเนินไปตามแก่นเรื่องนั้นตลอดรายการ กล่าวคือมีการกำหนดว่าจะนำเสนอในเรื่อง อะไร และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยมีการนัดหมายวัน เวลา และเรื่องที่จะสัมภาษณ์กับผู้ให้ สัมภาษณ์ไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะทราบเรื่องที่จะสัมภาษณ์ก็ตาม แต่การสัมภาษณ์ในรายการ “ถึงลูกถึงคน” ก็ไม่ใช่การสัมภาษณ์ ดารา นักร้อง หรือนักแสดง ที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้นจึงไม่มีการซักซ้อมคำตอบเอา ไว้ล่วงหน้า คำถามที่เกิดขึ้นในการสัมภาษณ์จึงเป็นคำถามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบในขณะที่ สัมภาษณ์นั้นโดยตรง ผู้สัมภาษณ์จะแสดงให้เห็นว่าประเด็นในการสัมภาษณ์ได้ถูกกำหนดไว้แล้ว และการสัมภาษณ์ในครั้งนั้น ๆ เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด ในการกล่าวเปิดรายการในทุก ๆ ครั้ง

(๔) หมุ่มคลั่ง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

“...วันนี้แน่นอนครับ. จะเป็นเรื่องอื่นไปไม่ได้. นอกจากเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อตอนเช้าวันนี้. และต่อเนืองไปจนสาย ๆ ก่อนเที่ยง! นะครับ. ... มีคน, จะเรียกว่าคลั่งก็คงจะไม่เชิงนักนะครับ. ... ไปจับเอาเด็กชายคนหนึ่งอยู่ชั้น ป.๔. โรงเรียนเพชรพนอม. ไปจับเอาน้องไอซ์เป็นตัวประกัน...”

วันนี้จัดรายการเรื่องนี้. นอกจากจะเล่าเรื่องเพื่อให้เห็นว่าเกิดอะไรขึ้นอย่างไร. เพื่อให้เห็นความพยายาม. เพื่อให้เห็นวิธีการซึ่ง. ต้องผ่านการอบรม. ต้องผ่านเทคนิควิธีการ. มีทฤษฎีที่ต้องอธิบายได้. ยังต้องการให้บทเรียนกับสังคมด้วยว่า. ถ้ามันเกิดอย่างนี้ขึ้นเนี่ย. ไทยมุงเป็นส่วนสำคัญอย่างไร. ... วันนี้ก็เลยต้องเชิญมานั่งพูดคุยกันนะครับ. เพื่อให้บทเรียนกับสังคม. บอกกับสังคมว่าเกิดอะไรขึ้นอย่างไร. และกับบอกว่า. ต่อไปเราต้องมีมาตรการอย่างไร. ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยเนี่ยนะครับ.”

จากตัวอย่างที่ (๔) ผู้สัมภาษณ์ได้ชี้แจงให้ผู้ชม ผู้ฟังการสัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทราบถึงประเด็นในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ว่า เป็นการซักถามข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ จี้เด็กนักเรียนเป็นตัวประกัน นอกจากนี้ก็เพื่อสะท้อนปัญหาการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่อง “ไทยมุง” เพื่อเป็นข้อคิดและเป็นบทเรียนกับสังคมในการจัดการกับปัญหาหรือกรณีฉุกเฉินอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

(๕) มูลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก. ?

“...แน่นอนครับวันนี้ประเด็นที่ถามกันทั้งวัน ท่านผู้ชมสนใจกันทั้งวัน. ประชาชนทั้งประเทศให้ความสนใจ. เป็นเรื่องอื่นไม่ได้นอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องเกษตร. โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. คุณเนวิน ชิดชอบ. ออกมาพูดถึงการ. ต้องการที่จะเข้ามาดำเนินการ. กับการใช้พื้นที่ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. หรือว่าส.ป.ก. คุณเนวินแถลงในวันนั้นว่า. มีผู้ที่ครอบครองเกินว่า ๕๐๐ ไร่ หลายราย หนึ่งในจำนวนนั้นก็คือมูลนิธิ

* สัญลักษณ์ที่ใช้ในเนื้อหาของบทสัมภาษณ์

ขีดเส้นใต้ข้อความ หมายถึง ส่วนคำพูดของผู้สัมภาษณ์ที่ไม่ใช่คำถาม แต่เป็นการอธิบายหรือเล่าเรื่อง โดยมากจะอยู่ในช่วงการเปิดการสัมภาษณ์

ตัวอักษรเข้มและขีดเส้นใต้ หมายถึง ส่วนของผลัดของผู้สัมภาษณ์ซึ่งแสดงกลวิธีการถามและกลวิธีทางภาษาอื่น ๆ

ตัวอักษรเข้ม หมายถึง ส่วนของผลัดของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคำตอบ

พลตรีจำลอง ศรีเมือง. เพราะฉะนั้นวันนี้เป็นโอกาสครับที่เราจะได้ฟังทั้งสองฝ่าย. ในเวลาเดียวกัน. พร้อม ๆ กัน. ... ว่ามันเกิดอะไรขึ้น. ...คุณจำลองบอกว่าหนึ่ง. ที่ดินมันก็ไม่ใช่ ๕๓๖ ไร่. แต่ว่าเป็น ๒๐๐ กว่าไร่. สองก็คือว่า. มีการดำเนินการ. เพื่อที่จะขอ. แต่ที่ ส.ป.ก. บอกว่ายังไม่พร้อมเอง. ...คุณจำลองก็ยืนยันว่า. ไม่ใช่การบุกรุก. ...แต่ว่ารัฐมนตรีช่วยเกษตรก็ยืนยันนะครับว่า. ถ้าจะขอเนี่ย. มันต้องขอมาก่อนหน้านี้. วันนี้จะได้คุยกันครบถ้วนครับ.

จากตัวอย่างที่ (๕) ผู้สัมภาษณ์ได้แจ้งให้ทราบว่าจะประเด็นที่จะสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการครอบครองที่ดิน ส.ป.ก. ที่มีข้อขัดแย้งกันระหว่างผู้ถือครองที่ดินคือมูลนิธิ พลตรีจำลอง ศรีเมือง กับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นายเนวิน ชิดชอบ ว่า การถือครองนั้นเข้าข่ายบุกรุกหรือไม่ โดยต่างฝ่ายต่างอ้างเหตุผลและข้อมูลของตน ผู้สัมภาษณ์จึงได้เชิญทั้งสองฝ่ายมาให้ข้อเท็จจริงเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวอยู่ในความสนใจของประชาชน

๓. การสัมภาษณ์ดำเนินไปตามกติกาของการถาม – ตอบ กล่าวคือ เมื่อมีการถามเกิดขึ้นจะต้องมีการตอบตามมา ไม่ว่าจะการตอบนั้นจะเป็นการตอบแบบตรงประเด็นหรือไม่ตรงประเด็นก็ตาม โดยมีผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ดำเนินและควบคุมการสนทนาให้อยู่ในกติกาดังกล่าว

(๖) ตรวจสอบ “เกมทศกัณฐ์”

- ถ. : ตอนนั้นได้แจ๊คพอดไช้มั้ยครับ.
 ต. : ใช่ค่ะ.
 ถ. : เงิน
 ต. : ๒ ล้าน.
 ถ. : ตอนนี้หมดรียังอะ.
 ต. : ยังไม่หมดค่ะ. กำลังปลูกบ้านอยู่ค่ะ.

จากตัวอย่างที่ (๖) การสัมภาษณ์จะดำเนินไปตามกติกาของการถาม – ตอบ โดยผู้ให้สัมภาษณ์จะตอบคำถามตามที่ผู้สัมภาษณ์ถามและเป็นลักษณะของการตอบคำถามแบบตรงประเด็น

(๗) คีท...สาธารณสุข

- ถ. : คุณสุภารัตน์เรียกท่านปลัดว่าอะไรคะ.
 ต. : ก็เรียกท่านปลัดอย่างนี้ตลอด.
 ถ. : เรียกท่านปลัดนะฮะ. ไม่ได้เรียกสนิทสนมกว่านั้นไม่มีนะฮะ.
 ต. : อ้อ. ไม่มีคะ. ไม่มีคะ
 ถ. : ไม่. เรียกพี่ น้อง. อย่างนี้ไม่มี.
 ต. : อ้อ.ไม่ ๆ คะ. เรียกท่านปลัดอย่างนี้ตลอดคะ. เรียกท่านปลัดอย่างนี้ตลอด.

จากตัวอย่างที่ (๗) ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามตามที่คุณสัมภาษณ์ถามทุกครั้ง แม้ว่าผู้สัมภาษณ์จะถามในประเด็นเดิมก็ครั้งก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ก็สนองประเด็นคำถามทุกครั้ง

นอกจากการตอบคำถามแบบตรงประเด็นแล้วจากข้อมูลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า มีบางครั้งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ตอบคำถามแบบไม่ตรงประเด็น กล่าวคือ ไม่ให้ข้อมูลตามตรง แต่พูดให้ผู้สัมภาษณ์สรุปคำตอบเขาเองจากข้อมูลที่คุณให้สัมภาษณ์พูดออกมา

(๘) เขาว่าผมเป็นเจ้าของพ่อ...อาบ อบ นวด

- ถ. : ผมย้อนกลับไปเรื่องที่คุณชววิทย์โดนกล่าวหาสาหัสสากรรจ์ก็คือว่า. มีคนไปพบว่า
ในสถานบริการอาบ อบ นวด ของคุณชววิทย์มีเด็กอยู่ ๓ คน อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี.
คือคุณจะทำธุรกิจอะไร แต่ว่าไม่ถึง ๑๘ ปี มันผิดกฎหมายแน่นอน. นี่คือผิด.
 ต. : ผิดแน่นอนฮะ. ผมยอมรับถ้าเกิดผมทำ ผมรู้ ผมผิด. แต่ถ้าเกิดผมไม่รู้เด็กปลอม
บัตรประชาชนมา, แล้วผมจะรู้มั๊ย.
 ถ. : โดยวิสัยต้องรู้มั๊ย.
 ต. : ผมต้องรู้มั๊ย. สมมติว่ามีคนมาสมัครงานกับคุณ. เขาสำเนาบัตรประชาชนมา
แสดงแล้วคุณรับเนี่ย แล้วคุณโทรไปที่ทะเบียนราษฎรมั๊ย. โทรไปที่อำเภอมั๊ยว่า
เด็กคนนี้. พนักงานคนนี้. บัตรประชาชนจริงหรือเปล่า. แต่ถ้าผมพูดอย่างนี้เนี่ยจะ
ไม่เชื่อผม. ผมมีเอกสารแสดงว่าหลังจากที่เด็ก ๓ คนนี้ทำงานกับผมแล้วเนี่ย.
ออกไปก็ยังไปทำงานที่สถานบริการประเภทเดียวกับผมอีก. แล้วก็ปลอม! บัตร
ประชาชนอีก. อันนี้ผมไม่ได้พูด. ตำรวจ, มี, หมายถึง, อนุมัติในการออกหมายจับ.
 ถ. : คุณชววิทย์กำลังจะบอกว่า ผมไม่รู้หรอก.
 ต. : ผมรู้มั๊ยเนี่ย. ตำรวจยังออกหมายจับเลย.

จากตัวอย่างที่ (๘) ผู้สัมภาษณ์พยายามถามผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องการปลอมบัตรประชาชนของเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพื่อเข้ามาทำงานในสถานบริการ อาบ อบ นวด แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ตอบคำถามตามตรงว่า ทราบหรือไม่ทราบ แต่ใช้วิธีการถามคำถามกลับ และสมมติเหตุการณ์แทนซึ่งก็ทำให้ผู้สัมภาษณ์สรุปคำตอบได้จากข้อมูลดังกล่าวว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการจะปฏิเสธว่า “ผมไม่รู้” เรื่องดังกล่าว

(๙) กิ๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

ถ. : น้องแอนเนี่ยมีมี๊. มีกิ๊กที่มีเพศสัมพันธ์กันเนี่ย.

ต.ท. : มีมี๊หรือคะ.

ถ. : เออ. ผมถามตรง ๆ.

ต.ท. : คนที่เป็นแฟนปัจจุบันนี้ก่อนที่ จะมาเป็นแฟนก็คือว่าเค้าเป็นกิ๊กมา แล้วหนูก็มีเพศสัมพันธ์กับเค้านี้แหละคะ. แล้วเค้าถึงได้เลื่อนขั้นขึ้นมาเป็นแฟนเพราะว่า พอรู้สึกว่าเรามีอะไรตรงนั้นไปเกินเลยกับคำว่าเพื่อนแล้ว. ตรงนั้นมันก็เริ่มรู้สึกว่าเราจะทำอะไรนิดนึงเราจะแคร้ความรู้สึกกิ๊กมากขึ้นนะ. ซึ่งเมื่อก่อนก็เป็นกิ๊กกันโดยที่ไม่มีอะไรกันเนี่ย. เราไม่ค่อยแคร้เท่าไรไงคะ.

จากตัวอย่างที่ (๙) ผู้ให้สัมภาษณ์ลังเลที่จะตอบคำถามในผลัดที่ ๒ แต่ผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบข้อมูลในประเด็นดังกล่าวจึงใช้ถ้อยคำที่แสดงการขอคำตอบอย่างตรงไปตรงมาว่า “ผมถามตรง ๆ” ในผลัดที่ ๓ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามนั้นออกมา จนผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามนั้นในที่สุด ในผลัดที่ ๔

จากการวิเคราะห์ลักษณะของบริบทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า เป็นบริบทการสัมภาษณ์ที่มีข้อมูลที่นำศึกษาหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ

ประการแรก ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดประเด็น และควบคุมประเด็นในการสัมภาษณ์ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะผู้ให้สัมภาษณ์จะพูดออกนอกประเด็น เสนอประเด็นใหม่ในขณะที่ยังไม่ตอบคำถามของประเด็นเก่า หรือไม่สนองตอบต่อคำถามในแบบต่าง ๆ ผู้สัมภาษณ์ก็สามารถนำเข้าสู่ประเด็นคำถามที่ต้องการได้ในที่สุด อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้เลือกผู้พูดในผลัดต่อไป ในกรณีที่มีผู้ให้สัมภาษณ์หลายคน หรือมีการพาดพิงถึงผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ

ประการที่สอง ผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามในการสัมภาษณ์ได้ดี ถามตรงประเด็น มีการไล่เรียงลำดับเหตุการณ์และรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ผู้ฟังสับสน นอกจากนี้ยังสามารถปรับกลวิธีการถามให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์และเนื้อเรื่องที่สัมภาษณ์แต่ละครั้งด้วย ดังตัวอย่างข้างต้น กล่าวคือ ๑) มีการใช้คำถามแย้งในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีข้อพิพาทกัน ๒) ใช้คำแรง ในการสัมภาษณ์บุคคลที่กำลังถูกสังคมนองด้านลบ หรือ ๓) ใช้คำถามนำ หรือ คำถามง่าย ๆ ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านทั่วไปที่อาจพูดไม่เก่ง หรือเป็นเด็ก เป็นต้น

(๑๐) มุลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก.?

ต.๒ : อันนั้นก็ไม่ใช่ไรหรอก. นั่นเป็นเรื่องของรายละเอียดนะครับ. แต่ว่าหลักวันนี้ที่ผมต้องเรียนก็คือว่า. ผมเรียนว่าสิ่งที่ผมทำเนี่ย. เป็นการดำเนินการกับคนที่ครอบครองเกินกว่า ๕๐๐ ไร่. ที่เป็นการครอบครองอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน.

ถ. : ก็พลตรีจำลองบอก ๒๑๑ ไร่เองครับ.

ต.๒ : ก็แปลงนี้ทั้งหมดมัน ๕๓๖ นะครับ. ยิ่งนี้แสดงว่าอีก ๓๐๐ นั่นผมไปดำเนินการได้แล้วนะครับ. คือไม่มีใครเป็นเจ้าของนะครับ. ผมจะได้ไปจัดสรรให้พี่น้องประชาชนที่ขึ้นทะเบียนคนจนไว้.

จากตัวอย่างที่ (๑๐) ผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามแย้งถามผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีกรณีพิพาทกับอีกฝ่ายหนึ่งอยู่ โดยอ้างข้อมูลของฝ่ายมูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมืองที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้เกี่ยวกับจำนวนของการถือครองที่ดิน ซึ่งไม่ตรงกับข้อมูลของทางฝ่ายนายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว

(๑๑) เขาว่าผมเป็นเจ้าของ...อาบ อบ นวด

ถ. : ผมถามตรง ๆ นะ. หากินกับน้ำกาม.

ต. : ผมถามหน่อยว่าใคร. ผมเหรอ. หรือผู้หญิง. ถ้าผมผิดโรงแรม่านรูดก็ผิด. ผมผิดที่ไหนก็ผิด. มีที่ผมที่เดียวเหรอ.

จากตัวอย่างที่ (๑๑) ผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามแรง ใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมาในการถามผู้ให้สัมภาษณ์ที่ประกอบธุรกิจอาบ อบ นวด และกำลังถูกสังคมนองในด้านลบว่า "หากินกับน้ำกาม"

(๑๒) หนูมคลั่ง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

- ถ. : แล้วตอนไทยมุงมากขึ้นใช้มัย. คนมามุงมากขึ้น.
- ต. : (พยักหน้า).
- ถ. : แดดก็ร้อนขึ้น.
- ต. : ครับ.
- ถ. : เราทำยังไง. เหนื่อย.
- ต. : เหนื่อย.
- ถ. : แล้วเค้าลากไอซีไป. ดึงตามไป. ดึงไปโน่นไปนี่ถูกมัย.
- ต. : ใช่.
- ถ. : เค้าไปพูดกับใคร. เค้าก็ลากไอซีไปทางโน้นที. หันไปทางนี้ก็ลากไอซีไปทางโน้นอีกทีนึง.
- ต. : ใช่ครับ.

จากตัวอย่างที่ (๑๒) ผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามนำซึ่งเป็นคำถามง่าย ๆ ถามผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเด็กที่ประสบเหตุถูกจี้เป็นตัวประกัน และยังคงอยู่ในอาการตกใจกลัวอยู่เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามได้ง่ายขึ้น

ประการที่สาม รายการ “ถึงลูกถึงคน” มีความหลากหลายทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ และ เนื้อเรื่องที่สัมภาษณ์ กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์มีทั้งนักการเมือง นักวิชาการ นักธุรกิจ นักร้อง พิธีกร แพทย์ นิสิตนักศึกษา และชาวบ้านทั่วไป ส่วนเรื่องที่สัมภาษณ์ก็มีทั้งเรื่องการเมือง เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมไปถึงข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล ความหลากหลายดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่ามีผลต่อกลวิธีการถามหรือไม่อย่างไร และประกอบกับบุคลิกลักษณะ รวมทั้งความสามารถของผู้สัมภาษณ์ด้วยแล้วจึงทำให้เป็นรายการที่น่าศึกษาวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาวิเคราะห์โดยละเอียดในบทต่อไป

๒.๑.๒ ประเภทของปริเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน"

การสัมภาษณ์สามารถแบ่งได้หลายลักษณะ และมีหลายประเภทซึ่งได้มีผู้แบ่งประเภทของการสัมภาษณ์ไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

แคล ดาวส์ (Cal Downs อ้างถึงในเมตตา วิวัฒนานุกูล, ๒๕๔๕: ๔) แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ๆ ตามบริบทการใช้ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือของการบริหารในองค์กร
  - ก. การสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน (select interview)
  - ข. การสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลงาน (appraisal)
  - ค. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาหารือ (counseling)
  - ง. การสัมภาษณ์เพื่อวางวินัยหรือแก้ไขพฤติกรรม (discipline)
  - จ. การสัมภาษณ์ก่อนลาออกจากงาน (exit)
  - ฉ. การสัมภาษณ์เพื่อต่อรองหรือโน้มน้าวใจ (bargaining / persuasive)
๒. การสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสื่อสารมวลชน
  - ก. การสัมภาษณ์เพื่อใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ (journalistic)
  - ข. การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง (broadcast)
  - ค. การสัมภาษณ์ในการแถลงข่าว (news conference)
๓. การสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือการศึกษาและวิจัย
  - ก. การสัมภาษณ์เชิงสำรวจ (survey)
  - ข. การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (telephone)
  - ค. การสัมภาษณ์กลุ่มทดลองหรือกลุ่มเฉพาะ (focus group)
  - ง. การสัมภาษณ์เพื่อสำรวจองค์กรหรือตรวจสอบการสื่อสารในองค์กร (organization diagnosis / communication audit)

เมื่อพิจารณาประเภทของการสัมภาษณ์ตามที่ดาวส์แบ่งไว้ จะพบว่าการสัมภาษณ์ของรายการ "ถึงลูกถึงคน" ซึ่งเป็นขอบเขตที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาในครั้งนี้ จัดเป็นการสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสื่อสารมวลชน

มาลี บุญศิริพันธ์ (๒๕๓๗: ๔๙-๕๐) แบ่งการสัมภาษณ์ซึ่งถือเป็นการสัมภาษณ์ ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสื่อสารมวลชนออกเป็น ๓ ประเภทด้วยกันได้แก่

๑. การสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง (Factual Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น ส่วนมากมักเป็นการสัมภาษณ์เพื่อล้วงเอาความจริงเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่กำลังเป็นข่าว ผู้สื่อข่าวจะเลือกสัมภาษณ์แหล่งข่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงเท่านั้น ลักษณะพิเศษของการสัมภาษณ์ประเภทนี้คือ เน้นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจ แหล่งข่าวคือบุคคลที่เป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นผู้ในเรื่องนั้นจริง ๆ สามารถขยายให้ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้อ่านหมดข้อสงสัยในเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าว ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ พยานรู้เห็น หรือเจ้าของกรณีก็ได้

๒. การสัมภาษณ์เพื่อความคิดเห็น (Opinion Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นจากบุคคลหลายคนในเรื่องเดียวกัน เรื่องที่สัมภาษณ์มักเกี่ยวกับข่าวใหญ่ ข่าวเด่น กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน เรื่องที่ต้องการสาธารณสมบัติ หรือเรื่องเกี่ยวข้องกับประชาชน ส่วนมากแหล่งข่าวหรือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ชำนาญเฉพาะกรณี อาจเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อาจมาจากบุคคลหลายอาชีพ หลายสาขา เช่น การให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาความสะอาด การศึกษา เศรษฐกิจ ฯลฯ ความคิดเห็นจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายจะมีน้ำหนัก ทำให้เกิดการตัดสินใจแก่ผู้อ่านได้ในบางกรณี การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลในข่าวเปิดโอกาสให้พูดถึงเรื่องที่ตนมีส่วนอยู่บ้าง แต่ต้องระมัดระวังให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยเฉพาะกรณีที่ขัดแย้งกัน

๓. การสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ (Personality Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้พูดคุยในสิ่งเกี่ยวกับตนเอง ความชอบ ความสนใจพิเศษ งานอดิเรก และอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถสะท้อนบุคลิกภาพและความนึกคิดของผู้นั้น การสัมภาษณ์ชนิดนี้มักปรากฏเป็นข้อเขียนเชิงสารคดีบุคคลมากกว่าข่าว

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของการสัมภาษณ์ดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ประไพพรรณ พึ่งฉิม (๒๕๔๒) จึงได้สรุปความแตกต่างของการสัมภาษณ์ทั้ง ๓ ประเภทที่มาลี บุญศิริพันธ์ กล่าวถึงไว้ดังนี้คือ

ตารางที่ ๑ แสดงความแตกต่างของการสัมภาษณ์ในวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ๓ ประเภท

ประเภทการสัมภาษณ์	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ผู้ให้สัมภาษณ์
การสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง	เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง	เรื่องราวที่เกิดขึ้น และเป็นข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจ	บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ
การสัมภาษณ์เพื่อความคิดเห็น	เพื่อขอความคิดเห็น	เรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นข่าวเด่น รวมทั้งเรื่องที่ต้องการสาธารณมติหรือเกี่ยวข้องกับประชาชน	บุคคลจากหลายสาขาอาชีพที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
การสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ	เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพ	เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ ความชอบ ความสนใจพิเศษ งานอดิเรก ฯลฯ	บุคคลเด่นดังที่มีกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่น่าสนใจ

นอกจากนี้ประไพพรรณ พึ่งฉิม (๒๕๔๒: ๒๓-๒๔) ยังได้ศึกษาถึงการสัมภาษณ์ทางรายการโทรทัศน์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ และได้กล่าวถึงลักษณะการสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ว่า

“การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าวที่ประชาชนสนใจ ผู้ให้สัมภาษณ์มักเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวอาจจะในฐานะของผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อเหตุการณ์นั้น หรือผู้ที่ถูกกล่าวหาตลึงถึงในทางลบ”

เมื่อพิจารณาประเภทของการสัมภาษณ์ตามที่ มาลี บุญศิริพันธ์ และประไพพรรณ พึ่งฉิม ได้กล่าวเอาไว้ การสัมภาษณ์ในรายการ “ถึงลูกถึงคน” จัดเป็นการสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริง เพราะผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยตรงซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังตกเป็นข่าวและเป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไปในขณะนั้น

แต่เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวมานั้น เป็นสิ่งที่ไม่อาจทราบหรือตัดสินได้อย่างแน่ชัดว่า คือ "ข้อเท็จจริง" ดังนั้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงขอใช้คำว่าเป็นการสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซักถาม "ข้อมูล" แทน

อย่างไรก็ตามดังที่ได้เคยกล่าวมาแล้วว่ารายการ "ถึงลูกถึงคน" มีความหลากหลายทั้งในส่วนของเรื่องที่สัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ แม้ว่าวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์จะเหมือนกันคือ เพื่อซักถามข้อมูล แต่ความหลากหลายดังกล่าวก็ทำให้รายการ "ถึงลูกถึงคน" มีลักษณะย่อยที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เห็นความแตกต่างดังกล่าว ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นของการสัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง ๘ ครั้ง ไว้พอสังเขปดังนี้

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๑ เขาว่าผมเป็นเจ้าของ ... อาบ อบ นวด

เป็นการสัมภาษณ์นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ เจ้าของกิจการสถานอาบ อบ นวด ชื่อตั้ง ที่กำลังตกเป็นข่าวในทางลบ กรณีพิพพันคดีรีออบาร์เบียร์ย่านสุขุมวิท ชอย ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๖ โดยมีการออกหมายจับหลังจากที่นายชูวิทย์เดินทางไปต่างประเทศแล้วหนึ่งวัน นอกจากนี้ยังมีข้อหาค้าประเวณี โดยมูลนิธิปิณดา หงสกุล บุกลงไปตรวจสอบสถาน อาบ อบ นวด ที่ชื่อว่า "ฮอนโนลูลู" แล้วช่วยเด็กผู้หญิงอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๓ คน ออกมาได้ และมาแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าของสถานบริการดังกล่าว เรื่องนี้อยู่ในความสนใจของประชาชน และเป็นข่าวเกรียวกราวทางหน้าหนังสือพิมพ์อยู่หลายวัน ประกอบกับตัวผู้ให้สัมภาษณ์เองมีบุคลิกแบบเฝงผาง พูดจ่านักเลงในลักษณะของเจ้าพ่อจึงเป็นที่จับตามองของสังคมในขณะนั้น จากกรณีดังกล่าวผู้ให้สัมภาษณ์จึงออกมาชี้แจงและร้องขอความเป็นธรรม เพราะเชื่อว่าเป็นการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และขู่ว่าจะเปิดโปงเจ้าหน้าที่ที่รับเงินจากรูจิดดังกล่าวด้วย

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ สุณารี ราชสีมา กับบริษัทคอสโม เรคคอร์ด จำกัด

เป็นการสัมภาษณ์คู่กรณีในลักษณะเผชิญหน้ากันระหว่าง สุณารี ราชสีมา นักร้องลูกทุ่งชื่อดัง กับบริษัทค่ายเพลงคอสโม เรคคอร์ด จำกัด ที่มีข้อพิพาทกันอยู่ กรณีที่บริษัท คอสโมฯ ฟ้องดำเนินคดีเรื่องที่สุณารีผิดสัญญา กล่าวคือไม่ยอมมาเซ็นสัญญาเข้าสังกัดตนหลังจากที่หมดสัญญากับค่ายเดิมแล้วตามที่ได้เคยตกลงกันได้ โดยเรียกเงินจำนวน ๑ ล้านบาทที่อ้างว่าเป็นค่าร้องเพลงล่วงหน้าที่ย้ายให้สุณารีไปเมื่อ ๒ ปีก่อนคืน พร้อมทั้งเงินค่าปรับจากการทำสัญญาอีก ๒ ล้านบาท รวมเป็น ๓ ล้านบาท แต่ฝ่ายสุณารีปฏิเสธว่าเรื่องไม่ได้เป็นเช่นนั้น เงิน ๑ ล้านบาทที่ทางคอสโมฯ ให้เป็นเงินกินเปล่า คือเป็นเงินค่าซื้อตัวล่วงหน้าไม่ใช่ค่าร้องเพลงล่วงหน้า และที่ไม่ได้ไปเซ็นสัญญาเพราะตนเดินทางไปต่างประเทศ ประกอบกับทราบมาว่าสัญญาไม่เป็นธรรม ไม่เป็นไปตามที่เคยตกลงกันเอาไว้จึงไม่ได้เซ็นสัญญาดังกล่าว ต่างฝ่ายต่างให้ข้อมูลไม่ตรงกัน ผู้สัมภาษณ์จึงเชิญทั้งสองฝ่ายมาสัมภาษณ์เพื่อยืนยันข้อมูลของตนเอง และให้ผู้ชมที่สนใจได้รับทราบข้อมูลจากทั้งสองฝ่ายพร้อม ๆ กัน

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๓ ตรวจสอบ “เกมทศกัณฐ์”

เป็นการสัมภาษณ์นายปัญญา นิรันดร์กุล พิธีกรรายการเกมทศกัณฐ์ เกมโชว์ชื่อดังที่ให้ทายใบหน้าคนชิงเงินรางวัล และผู้ร่วมเล่นเกมที่ได้เป็นแชมป์อีก ๓ ท่าน กรณีที่มีข้อสงสัยและเกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางจนเป็นข่าวครึกโครมว่า อาจมีการเตี๊ยมกันระหว่างทางรายการกับผู้เล่นเกมดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าคนที่ได้เป็นแชมป์เก่งเกินไป ตอบหน้าคนได้ถูกหมด บางครั้งใบหน้าที่ไม่น่าจะรู้จักกลับตอบได้ แต่ใบหน้าที่น่าจะรู้จักกลับตอบไม่ได้ จึงเกิดข้อสงสัยและวิพากษ์วิจารณ์กันว่า คนที่มาเล่นเป็นหน้าม้าหรือไม่ ถ้าเป็นหน้าม้าก็แสดงว่าจัดฉากมาเล่น แล้วเงินรางวัลมีการจ่ายกันจริงหรือเปล่า ผนวกกับมีภาพยนตร์ของต่างประเทศที่สร้างจากเรื่องจริงเกี่ยวกับรายการเกมโชว์ที่จ้างคนมาเล่น จึงทำให้เรื่องนี้เป็นประเด็นร้อนที่สังคมพูดถึงมากอีกเรื่องหนึ่ง ผู้สัมภาษณ์จึงเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครั้งนี้

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๔ ก๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

เป็นการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตชั้นปีที่ ๓ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนทั้งสิ้น ๘ คน ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง "ก๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน" โดยเป็นการสัมภาษณ์เพื่อตีแผ่งานวิจัยดังกล่าวว่า ปัจจุบันได้เกิดค่านิยมในหมู่วัยรุ่นเกี่ยวกับการมี "ก๊ก" และนิยามของคำว่า "ก๊ก" มุมมองของวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ ข้อดีข้อเสีย ความสำคัญ และความสัมพันธ์กับ "ก๊ก" ดังกล่าว ซึ่งสะท้อนสภาพสังคมและค่านิยมของวัยรุ่น ในยุคนี้ได้อีกแง่มุมหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์เพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่ได้ไปค้นพบมาให้คนในสังคมได้รับทราบ โดยผ่านตัวแทนคือผู้ทำวิจัย และวัยรุ่นทางบ้านที่โทรศัพท์เข้ามาให้สัมภาษณ์ในรายการเกี่ยวกับประสบการณ์การมี "ก๊ก" ด้วย

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๕ ร้องหอนปล่อยท้อง ๑๐ เดือน

เป็นการสัมภาษณ์สามี - ภรรยาคนหนึ่งที่ประสบกับชะตากรรมคลอดบุตรออกมา แล้วบุตรเสียชีวิต ส่วนตัวภรรยาผู้เป็นแม่เองก็ตกเลือดอาการสาหัส โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ทั้งคู่เชื่อว่า เป็นเพราะการเสียเวลารอในการผ่าตัดทำคลอดของแพทย์ ประกอบกับโรงพยาบาลไม่ได้มาตรฐาน เครื่องมือไม่พร้อมจึงช่วยชีวิตลูกของตนไว้ไม่ทัน โดยฝ่ายภรรยาอ้างว่าไปตรวจครรภ์ ตามกำหนดคลอดแต่แพทย์ยืนยันว่ายังไม่คลอด และให้รอจนกว่าจะถึงเวลา หลังจากนั้นก็มีการเลื่อนนัดไปหลายครั้งจากกำหนดคลอดเดิม นอกจากนี้ฝ่ายภรรยาก็กล่าวว่าเคยร้องขอให้แพทย์ ผ่าตัดทำคลอดเนื่องจากเห็นว่าเลยกำหนด ๙ เดือนมาแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธ จนในที่สุดเธอเจ็บท้องก่อนถึงวันที่แพทย์นัดครั้งล่าสุด จึงไปที่โรงพยาบาลและรอแพทย์อยู่นานกว่าจะได้รับการตรวจ และเมื่อเข้าไปตรวจก็ได้ยินแพทย์และพยาบาลพูดกันว่า "รกเสื่อม" ในที่สุดก็มีการผ่าตัด ทำคลอดออกมา และก็เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น สามี - ภรรยาคนนี้จึงไปร้องเรียนที่ กระทรวงสาธารณสุขเพื่อขอความเป็นธรรม เพราะรู้สึกเหมือนตนเองถูกหลอกให้ตั้งท้องนาน ๑๐ เดือน พร้อมทั้งเรียกค่าเสียหายจำนวน ๑๐ ล้านบาท และก่อนการสัมภาษณ์ทางรายการ ได้ขึ้นตัวอักษรให้ผู้ชมทางบ้านได้เห็นโดยมีข้อความว่า "เรื่องนี้ฝากเป็นอุทาหรณ์สำหรับการตัดสินใจเลือกโรงพยาบาล " ด้วย

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๖ เปิดชีวิตยายไฮ

เป็นการสัมภาษณ์หญิงชราหนึ่งที่เคยตกเป็นข่าวกเรียวกราว กรณีไปทุบเขื่อนห้วยละห้าเพื่อขอสิทธิในที่ดินของตนเองที่สูญเสียไปกับการสร้างเขื่อนคืน พร้อมกับลูกสาวอีก ๒ คน ที่รับรู้และอยู่ในเหตุการณ์ครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ หลังจากที่ยายไฮได้เคยออกรายการมาแล้วครั้งหนึ่ง การสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เรื่องราวประวัติชีวิตสภาพความเป็นอยู่ก่อนที่จะประสบกับชะตากรรม จนกระทั่งเกิดเหตุสูญเสียที่นา และการต่อสู้เพื่อให้ได้สิทธิในที่ดินคืน เส้นทาง การเข้าร้องเรียนยังหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลาถึง ๒๗ ปี ที่หญิงชราวัย ๗๖ ได้ทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ที่ดินอันเป็นมรดกที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ให้ทำกินกลับคืนมา เป็นการสะท้อนสภาพชีวิตของชาวบ้านคนหนึ่งที่ไม่ใช่หญิงชราแต่ก็ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตาของชีวิต ความอดทน ความเป็นนักสู้ ความกตัญญู เป็นสิ่งที่สังคมควรยกย่องและเป็นเยี่ยงอย่างที่ดี รวมถึงได้สะท้อนให้เห็นการเอาวัดเอาเปรียบของเจ้าหน้าที่ ความไม่ใสใจ เพิกเฉยต่อเรื่องราวความเดือดร้อนของคนยากคนจน ก็เป็นสิ่งที่น่าตำหนิ และถูกวิพากษ์วิจารณ์ เช่นกัน

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๗ คีก...สาธารณสุข

เป็นการสัมภาษณ์นางสุดาวรัตน์ เกตุราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เกี่ยวกับกรณีที่ถูกคำสั่งโยกย้ายปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์วัลลภ ไทยเหนือ จนเป็นประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์และถกเถียงกันไปต่าง ๆ นานาว่าเกิดอะไรขึ้น โดยฝ่ายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขให้เหตุผลว่า สาเหตุที่สั่งย้ายเนื่องจากปลัดกระทรวงสาธารณสุขไม่สนองนโยบายและประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาล แต่ทางฝ่ายปลัดกระทรวงสาธารณสุขออกมาให้สัมภาษณ์สื่อก่อนหน้านี้ว่า เป็นเพราะตนเองเข้าไปขัดขวางความพยายามของฝ่ายการเมืองที่จะล้มประมูลโครงการคอมพิวเตอร์มูลค่าประมาณ ๙๐๐ ล้านบาท ซึ่งจะมีผลประโยชน์ต่อไปอีกถึง ๔,๐๐๐ ล้านบาทด้วย และมีการพูดถึงชื่อของนักการเมืองต่าง ๆ ที่โทรศัพท์ไปสั่งล้มประมูลโดยมีการเสนอเปอร์เซ็นต์ให้ ๒๐% ซึ่งการสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขท่านเดียว เนื่องจากฝ่ายปลัดกระทรวงสาธารณสุขไม่ได้มาให้สัมภาษณ์ในรายการด้วย เป็นการซักถามถึงประเด็นที่เป็นที่ถกเถียงกัน และข้อมูลของเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยผู้สัมภาษณ์จะคอยตั้งคำถามแย้งแทนฝ่ายปลัดกระทรวงสาธารณสุข และให้ฝ่ายรัฐมนตรีฯ ชี้แจงข้อกล่าวหาหรือข้อมูลดังกล่าว

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๘ มูลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก. ?

เป็นการสัมภาษณ์พลตรีจำลอง ศรีเมือง อดีตนักการเมืองและหัวหน้าพรรคพลังธรรม กับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายเนวิน ชิดชอบ เกี่ยวกับกรณีการใช้พื้นที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม หรือ ส.ป.ก. เนื่องจากมีข่าวว่า มูลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดินของ ส.ป.ก. โดยเป็นการสัมภาษณ์ทีละคน คนละช่วง ทั้งนี้ประเด็นขัดแย้งเกิดจากการที่ฝ่ายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ทำการตรวจสอบการใช้ที่ดิน และผู้ที่ครอบครองที่ดินเกินกว่า ๕๐๐ ไร่ โดยไม่ได้ขอเอกสารสิทธิ์ และหนึ่งในนั้นก็มีมูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง รวมอยู่ด้วย โดยตรวจสอบพบว่าครอบครองที่ดินถึง ๕๓๖ ไร่ แต่ทางฝ่ายพลตรีจำลองก็ได้ตอบกลับว่าเป็นการโกหก ที่ดินมีเพียงแค่ ๒๑๑ ไร่เท่านั้น และได้ดำเนินการขอเอกสารสิทธิ์แล้ว แต่ทาง ส.ป.ก.เอง บอกว่ายังไม่พร้อมที่จะออกให้ จึงเป็นประเด็นพิพาทว่าเข้าข่ายบุกรุกหรือไม่ และได้มาโดยชอบธรรมหรือเปล่า ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ให้เหตุผลและข้อมูลของตน นอกจากนี้ก็มีการตั้งข้อสังเกตจากพลตรีจำลองว่า น่าจะเป็นเรื่องการเมือง เพราะดูเหมือนจะเป็นการเลือกปฏิบัติ จึงจะเล่นงานตนเอง แต่ทางฝ่ายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ยืนยันว่า ไม่ใช่เรื่องการเมือง เป็นการทำให้ระบบ ไม่ได้เลือกปฏิบัติ

บทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๙ หนุ่มคลั่ง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จี้เด็กนักเรียนชายอายุ ๙ ขวบที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น ป.๔ โรงเรียนเพชรนอมเป็นตัวประกัน เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ คือเข้าวันที่สัมภาษณ์ โดยประกอบด้วยตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่จำนวน ๒ ท่าน แม่ค้าเจ้าของมิดีที่คนร้ายขโมยไป พ่อของเด็กที่ถูกจับเป็นตัวประกัน และน้องไอซ์เด็กนักเรียนที่ถูกจับเป็นตัวประกัน โดยเป็นลักษณะการสัมภาษณ์ถึงข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากปากคำของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์แต่ละคน ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งจับคนร้ายได้ ความรู้สึกของเด็กที่ถูกจับเป็นตัวประกัน ผู้ปกครอง และความพยายามของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเจรจา และหาวิธีการในการจับตัวคนร้าย อุปสรรคของการทำงานจากกรณีไทยมุง ตลอดจนชื่นชมความมีสติของน้องไอซ์เด็กที่ถูกจับเป็นตัวประกัน และความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการคลี่คลายสถานการณ์ดังกล่าว

จากการสัมภาษณ์ทั้ง ๙ ครั้ง จะเห็นได้ว่าเป็นการสัมภาษณ์เพื่อซักถามข้อมูล แต่เป็นการซักถามข้อมูลที่มีประเด็นการสัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ด้วยกันคือ

๑. การสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ
มีจำนวน ๕ ครั้ง ได้แก่

- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๑ เขาว่าผมเป็นเจ้าของ... อาบ อบ นวด
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ สุณารี ราชสีมากับบริษัทคอสโมเรคคอร์ด จำกัด
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๓ ตรวจสอบ "เกมทศกัณฐ์"
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๗ คีท... สาธารณสุข
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๘ มุลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก. ?

๒. การสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ
มีจำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่

- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๔ กิ๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๕ ร้องหมอล้อยท้อง ๑๐ เดือน
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๖ เปิดชีวิตยายไฮ
- การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๙ หนุ่มคลั่ง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

การสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ หมายถึง การสัมภาษณ์บุคคลที่มีข่าวพาดพิงถึงในทางที่ไม่ดี เช่น ถูกกล่าวหาว่าเป็นเจ้าของ มาเฟีย เป็นคนหลอกหลวง ผิดสัญญา กลั่นแกล้งผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ขาดความน่าเชื่อถือ การสัมภาษณ์จะเป็นไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงในประเด็นที่ตกเป็นข่าวในทางลบ โดยผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนจะตอบคำถามเพื่อชี้แจงข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ตามที่ผู้สัมภาษณ์ถาม

การสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ หมายถึง การสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่มีข่าวพาดพิงถึงในทางที่ไม่ดี แต่เป็นบุคคลที่มาให้ข้อมูลที่น่าสนใจซึ่งสังคมควรรับทราบ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นบุคคลที่ควรได้รับความสงสาร และเห็นใจจากสังคมด้วยการสัมภาษณ์จะเป็นไปเพื่อซักถามข้อมูลของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้สัมภาษณ์จะ

ทำหน้าที่เป็นผู้ถามในลักษณะไล่เรียงเหตุการณ์ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปประเภทการสัมภาษณ์รายการ“ถึงลูกถึงคน” จัดเป็นประเภทการสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซักถามข้อมูลในเรื่องที่ประชาชนสนใจ โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์แตกต่างกันเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ และ ๒) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ

๒.๒ บริบทของประเภทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน”

เดเบอราห์ ชิฟฟริน (Deborah Schiffrin, 1994: 144-147) กล่าวว่า วัจนกรรมซึ่งถือเป็นกฎเกณฑ์ของการสัมภาษณ์ก็คือการถาม กลวิธีการถามจะแปรไปตามบริบทการสัมภาษณ์ ดังนั้นการวิเคราะห์กลวิธีการถามไม่สามารถทำได้โดยลำพัง ต้องพิจารณาบริบทการสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วย

เพื่อให้การวิเคราะห์กลวิธีการถามเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์บริบทการสัมภาษณ์ก่อน เพราะบริบทการสัมภาษณ์จะมีความสัมพันธ์กับกลวิธีการถามที่ปรากฏในรายการ แต่ก่อนที่จะวิเคราะห์บริบทของประเภทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” ผู้วิจัยขอกล่าวถึงการศึกษาบริบทการสัมภาษณ์ตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร หรือตามกรอบ SPEAKING ของ เดลล์ ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1968) ที่ผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์บริบทของประเภทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” ซึ่งการศึกษาบริบทของการสื่อสารนี้จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจ และนำไปสู่การวิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น

๒.๒.๑ แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร หรือ Ethnography of Communication

แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร หรือ Ethnography of Communication เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาบริบทของการสื่อสารของ Dell Hymes (1968) ซึ่งได้กล่าวถึงการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีกฎควบคุมที่แตกต่างกัน ภาษาจะแปรไปตามบริบทที่แวดล้อม แนวคิดหลักในการวิเคราะห์คือ การเข้าถึงพฤติกรรมการพูดหรือการสื่อสารจาก

มุมมองของเหตุการณ์สื่อสาร (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ๒๕๔๑) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งเป็นบริบทแวดล้อมของการสื่อสารนั้น ๆ เพื่อให้เข้าใจตัวสารซึ่งถือเป็นแก่นของการสื่อสารนั่นเอง

Dell Hymes (1974, อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ๒๕๔๑) ได้เสนอแนวทางในการวิเคราะห์บริบทแวดล้อมภาษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร ซึ่งสรุปเป็นคำย่อว่า SPEAKING ไว้ดังนี้คือ

S ย่อมาจาก Setting หรือ Scene (ฉาก หรือ กาลเทศะ) หมายถึง เวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การสื่อสารนั้น ถือเป็นปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพของเหตุการณ์สื่อสารว่าเหตุการณ์การสื่อสารนั้นเกิดขึ้นที่ไหนเมื่อไหร่

P ย่อมาจาก Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสื่อสารนั้น ซึ่งได้แก่ผู้พูด-ผู้ฟัง ผู้ส่งสาร-ผู้รับสารในการสื่อสาร ในบางครั้งอาจนับรวมผู้อื่นที่อยู่ในเหตุการณ์การสื่อสารด้วย หากบุคคลนั้นมีอิทธิพลต่อสถานการณ์การสื่อสารที่กำลังดำเนินอยู่ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

E ย่อมาจาก Ends (จุดมุ่งหมาย) หมายถึง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ผู้ร่วมเหตุการณ์ตั้งไว้ใน การสื่อสารแต่ละครั้งว่า ต้องการให้เกิดสิ่งใดขึ้นในการสื่อสารครั้งนั้น

A ย่อมาจาก Act sequence (การลำดับ วัจนกรรม) หมายถึง การเรียงลำดับวัจนกรรมในการสื่อสารว่าใช้วัจนกรรมใดในการขึ้นต้น ดำเนินการสื่อสาร และปิดท้ายการสื่อสารนั้น ๆ

K ย่อมาจาก Key (กุญแจ) หมายถึง น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสื่อสาร อันเป็นกุญแจไขไปสู่ความเข้าใจความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ เช่น น้ำเสียงเป็นไปในลักษณะจริงจัง หรือเป็นกันเอง ยั่วเย้าหรือยั่วอารมณ์ หรือเป็นการเสียดสี เหน็บแนม หรือปลอบประโลม เป็นต้น

I ย่อมาจาก Instrumentalities (เครื่องมือ) หมายถึง วิธีการในการสื่อสาร เช่น การพูดปากเปล่า หรือการใช้เครื่องมือสื่อสารแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์ โทรเลข นอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะภาษาที่ใช้ การเลือกใช้ถ้อยคำ การใช้ความเปรียบ การใช้ภาษาถิ่น การสลับภาษารวมทั้งการใช้วจนภาษาเพื่อสื่อความหมายในลักษณะต่างๆ เช่น อากัปกริยาท่าทาง การหัวเราะ การแสดงสีหน้า การใช้ระดับเสียงที่ต่างกัน เป็นต้น

N ย่อมาจาก Norm of Interaction & Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ) หมายถึง ข้อตกลงอันเป็นที่ทราบและยอมรับกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ร่วมเหตุการณ์ในระหว่างการสื่อสาร และข้อตกลงเกี่ยวกับการตีความหมายของสารที่สื่อในเหตุการณ์แบบต่างๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันตามลักษณะของวัฒนธรรมในแต่ละสังคม

G ย่อมาจาก Genre (ประเภทการสื่อสาร) หมายถึง ประเภทของปริจเฉท เช่น การประชุม การหาเสียง การบรรยาย การแสดงความคิดเห็น หรือการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารนี้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปริบทการสัมภาษณ์ของรายการ "ถึงลูกถึงคน" และได้ผลสรุปดังจะกล่าวในหัวข้อ ๒.๒.๒

๒.๒.๒ ปริบทของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน" ตามกรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร

๑) ฉาก (Setting หรือ Scene)

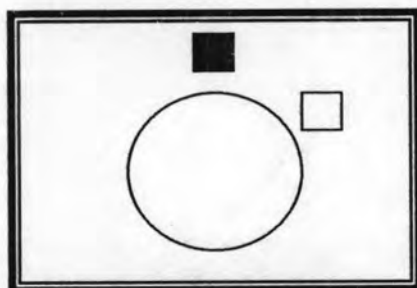
ฉากหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การสัมภาษณ์คือห้องส่งของรายการ ซึ่งมีการจัดเตรียมไว้อย่างตายตัว กล่าวคือ เป็นโต๊ะทรงกลมที่ทำจากวัสดุโปร่งแสง มีแกนที่เป็นวัสดุทึบแสงสีแดงเป็นขาโต๊ะอยู่ตรงกลาง ใช้เก้าอี้สีดำแบบมีพนักพิงและที่วางแขนซึ่งสามารถหมุนได้รอบตัวเป็นที่นั่งของผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่มีแจกันดอกไม้ประดับโต๊ะ เน้นบรรยากาศแบบเป็นทางการ

ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จะนั่งหันหน้าเข้าหากันโดยมีระยะห่างกันไม่มาก กรณีที่มีผู้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จะนั่งเยื้องกัน โดยผู้สัมภาษณ์อาจจะอยู่ด้านซ้ายหรือด้านขวาของผู้สัมภาษณ์ก็ได้ กรณีที่มีผู้สัมภาษณ์หลายคนก็จะแบ่งนั่งเป็น

สองฝั่งเพื่อให้เกิดความสมดุล โดยมีผู้สัมภาษณ์อยู่ตรงกลาง ส่วนการสัมภาษณ์คู่กรณีในลักษณะเผชิญหน้ากัน ก็จะแบ่งผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็นสองฝ่าย โดยที่แต่ละฝ่ายอาจจะมีจำนวนเท่ากัน หรือไม่เท่ากันก็ได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่มา และมีผู้สัมภาษณ์อยู่ตรงกลางระหว่างสองฝ่าย

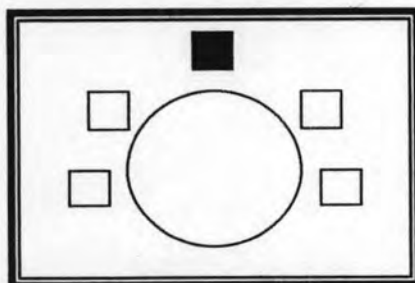
การจัดองค์ประกอบฉากดังกล่าว โดยใช้โต๊ะสัมภาษณ์ทรงกลมเหมือนโต๊ะประชุม แทนชุดรับแขกที่นิยมใช้ในการสัมภาษณ์คาวาที่เน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ให้สัมภาษณ์ ส่งผลให้ระยะห่างระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มีไม่มากนัก เอื้อให้การสัมภาษณ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น สอดคล้องกับชื่อของรายการว่า "ถึงลูกถึงคน"

แผนภูมิที่ ๑ แสดงตำแหน่งที่นั่งสัมภาษณ์กรณีมีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว

○ โต๊ะสัมภาษณ์   ■ ผู้สัมภาษณ์   □ ผู้ให้สัมภาษณ์

แผนภูมิที่ ๒ แสดงตำแหน่งที่นั่งสัมภาษณ์กรณีมีผู้ให้สัมภาษณ์หลายคน และการสัมภาษณ์คู่กรณีในลักษณะเผชิญหน้ากัน

เวลาในการสัมภาษณ์จะเป็นเวลาที่แน่นอนชัดเจนเนื่องจากเป็นรายการสัมภาษณ์สด คือเวลา ๒๓.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. และ ๒๓.๐๐ น. - ๐๐.๓๐ น. รวม ๑ - ๑.๓๐ ชั่วโมง และวันที่มีการสัมภาษณ์จะอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันกับที่เหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้นกำลังเป็นข่าวที่เป็นที่สนใจของสังคมหรือประชาชน โดยอาจเป็นช่วงเวลาไม่นานนักหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ หรืออาจเป็นการสัมภาษณ์เหตุการณ์ที่กำลังเป็นข่าวอยู่ในช่วงวันนั้นเลยก็ได้

๒) ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants)

ผู้ร่วมเหตุการณ์ของรายการถึงลูกถึงคนจะประกอบด้วย ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ชมในห้องส่ง และผู้ชมที่บ้าน

ผู้สัมภาษณ์ หรือ พิธีกรที่ทำหน้าที่สัมภาษณ์คือ สรยุทธ สุทัศนะจินดา

ผู้ให้สัมภาษณ์ หรือ แขกรับเชิญแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ ได้แก่ ผู้มีข่าวพาดพิงถึงในทางไม่ดี ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วย นักธุรกิจ นักร้อง พิธีกร และนักการเมือง

๒) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ ได้แก่ บุคคลที่มาจากความรู้ มาเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ และเป็นอุทาหรณ์ให้กับสังคม ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วย อาจารย์ นิสิตนักศึกษา ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งมีตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ที่เป็นแม่ค้า หรือชาวบ้านทั่วไป รวมไปถึงคนชรา

ผู้ชมในห้องส่ง จะเป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจชมการสัมภาษณ์สด หรือสนใจเรื่องราวที่กำลังสัมภาษณ์นั้น หรืออาจเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ แต่เนื่องจากรายการนี้เป็นรายการสัมภาษณ์สดที่ออกอากาศในช่วงดึก ดังนั้นผู้ชมในห้องส่งจึงมีไม่มากนักและทางรายการก็ไม่ได้เน้นจำนวนผู้ชมในห้องส่งด้วย จากข้อมูลที่ศึกษา แม้ว่าผู้ชมในห้องส่งจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการโต้ตอบบทสนทนา* แต่ผู้วิจัยก็ถือว่าผู้ชมในห้องส่งเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ด้วย เพราะถือว่าเป็นองค์ประกอบที่ปรากฏชัดเจนในการสื่อสารนั้น

ผู้ชมที่บ้าน จะประกอบด้วยผู้ชมที่ชมทางโทรทัศน์ และผู้ฟังทางวิทยุ ผู้ชมที่บ้านเป็นบุคคลที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องคำนึงถึง และเป็นเป้าหมายหลักในการสื่อสารของผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่ม จะต้องชี้แจง

---

* การสัมภาษณ์ครั้งอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้ชมในห้องส่งอาจมีส่วนร่วมในการโต้ตอบบทสนทนาด้วยก็ได้

ข้อมูล หรือบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ผู้ชมทางบ้านซึ่งเป็นผู้รับสารกลุ่มใหญ่ได้รับทราบ และในบางครั้งก็ต้องการการสนับสนุนและการยอมรับจากผู้ชมทางบ้าน ดังนั้นจึงต้องตอบคำถามโดยคำนึงถึงเรื่องภาพลักษณ์ในสายตาของผู้ชมทางบ้านด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผู้ชมทางบ้านก็มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งด้วย กล่าวคือ สามารถแสดงความคิดเห็นของตนที่มีต่อเรื่องหรือบุคคลที่กำลังสัมภาษณ์อยู่โดยส่งข้อความสั้นผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือเอสเอ็มเอส (SMS = Short Message Service) หรือผ่านทางอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของรายการก็ได้ ซึ่งความเห็นดังกล่าวก็จะปรากฏทางหน้าจอโทรทัศน์ขณะที่กำลังออกอากาศ บางครั้งผู้ชมทางบ้านที่ส่งความคิดเห็นผ่านทาง SMS ก็จะมีการสนทนาโต้ตอบกันเองด้วยดังที่ สรยุทธ สุทัศนจินดา (๒๕๔๗, เล่ม ๒: ๘๑) ได้เคยพูดถึงไว้ว่า

“และหลายครั้งที่พิศกรกับแขกในรายการได้กันไป โดย SMS ก็ขัดกันเป็นคู่ ๆ”

นอกจากนี้การเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ก็ปรากฏชัดเจนขึ้น เมื่อพบว่าผู้สัมภาษณ์มักจะกล่าวเชิญชวนผู้ชมทางบ้านให้ส่งความคิดเห็นหรือร่วมลงคะแนนโหวตมายังรายการเป็นประจำด้วย กล่าวได้ว่า ผู้ชมทางบ้าน คือ ผู้ร่วมเหตุการณ์กลุ่มใหญ่ ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่รายการสัมภาษณ์ต้องการจะสื่อสารถึงก็ว่าได้ ผู้สัมภาษณ์เองก็เรียกผู้ชมทางบ้านว่า “คุณคือผู้ร่วมรายการ” อยู่เสมอ ๆ ความเป็นผู้ร่วมรายการของผู้ชมทางบ้านปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อ มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ได้กล่าวถึงผู้ดำเนินรายการ คือ สรยุทธ และรายการ “ถึงลูกถึงคน” ไว้ในหนังสือกรรมกรข่าว (๒๕๔๗) ในหน้าคำนิยามว่า

“ถึงลูกถึงคนเป็นรายการที่แสดงออกถึง ความคิด ความเห็น รวมถึงกระแสวิชาชีพที่ทำให้เกิดกระแสสังคมที่ดี เป็นรายการที่คนดูทางบ้านสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มรูปแบบรายการแรกของประเทศไทยก็ว่าได้”

จากลักษณะดังกล่าวจึงทำให้ “ในที่สุดกลายเป็นเอกลักษณ์ของรายการ“ถึงลูกถึงคน” ที่เกือบจะเป็นรายการแรก ๆ ที่มีโพลแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง มีผู้ชมจำนวนไม่น้อยที่โทรศัพท์มาถามทุกวันว่าคืนนี้เรื่องอะไร เพื่อที่จะรอดูแล้วแสดงความคิดเห็น”

(สรยุทธ สุทัศนจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๒: ๘๐)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้ชมทางบ้าน คือ ผู้ร่วมเหตุการณ์ที่มีความสำคัญ ในฐานะที่มีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าว และเป็นเสียงสะท้อนในแง่ของการสนับสนุนหรือโต้แย้งให้กับผู้ให้สัมภาษณ์ในครั้งนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดีด้วย

๓) จุดมุ่งหมาย (Ends)

ผู้สัมภาษณ์ได้เคยกล่าวถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของรายการ“ถึงลูกถึงคน”ไว้ว่า

“ผมเสนอคอนเซ็ปต์รายการไปว่าจะนำเสนอเรื่องราวที่สังคมหรือประชาชนสนใจ หรือ หยิบประเด็นปัญหาขึ้นมาให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นสไตล์ที่ผมถนัด เหมือนตอนทำ คม ชัด ลึก”

(สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๑: ๑๑๗)

แม้ผู้วิจัยจะพบว่าการสัมภาษณ์ในรายการ “ถึงลูกถึงคน” จะมีลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์และประเด็นที่สัมภาษณ์แตกต่างกันออกไป แต่สิ่งหนึ่งที่กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะร่วมหรือเป็นเจตนารมณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการให้เกิดขึ้นก็คือ การสัมภาษณ์แบบ “ถึงลูกถึงคน” กล่าวคือ ไม่ว่าจะการสัมภาษณ์นั้นจะเป็นการสัมภาษณ์บุคคลใด เรื่องใด การสัมภาษณ์นั้นจะต้องมีลักษณะ “ถึงลูกถึงคน ถึงอกถึงใจ ถึงพริกถึงขิง ถึงเนื้อถึงตัว ถึงไม่ถึงมือถึงไหนถึงกัน ฯลฯ” (สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๑: ๑๒๗)

“ถึงลูกถึงคน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง รุนแรง (ใช้แก่การเล่นกีฬาประเภทลูกบอล เช่นฟุตบอล ; ติดตามอย่างจริงจัง ใกล้ชิด เช่น เขาทำงานอย่างถึงลูกถึงคน) การตั้งชื่อรายการในลักษณะนี้เป็นการแสดงเจตนารมณ์ของผู้ดำเนินรายการได้อย่างชัดเจนว่า ต้องการให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปอย่างเข้มข้น จริงจัง เจาะลึกเกาะติดสถานการณ์ ตรงไปตรงมา บางครั้งอาจต้องสัมภาษณ์แบบดุดัน รุนแรง หรือดุเดือด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึงข้อมูล ถ้าเป็นการซักถามข้อเท็จจริงก็ต้องคาดคั้นจริงจัง ถ้าคุยเรื่องความเห็นต่างหรือความขัดแย้งก็ต้องให้ไฟลุก ถ้าเป็นการบอกเล่าเรื่องราวหรือเรื่องที่เป็นอารมณ์ก็ต้องให้รู้สึกประทับใจ โกรธ ซาบซึ้ง กล่าวคือห้าทุ่มต้องนำเสนอ และต้องให้เกิดอารมณ์รัก โลภ โกรธ หลง เมื่อถึงเวลาเที่ยงคืนครึ่ง (สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗: เล่ม ๒) นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการซึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเรียกว่า ผู้สัมภาษณ์ คือ สรยุทธ สุทัศนะจินดา (๒๕๔๗, เล่ม ๑: ๑๑๘) ได้เคยกล่าวเอาไว้

กับผู้อำนวยความสะดวกสถานนีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีถึงการตั้งชื่อรายการนี้ว่า “ถึงรายการจะไม่ใช้ชื่อนี้ แต่ถ้าให้ผมเป็นพิธีกรก็คงค่าเท่ากัน” นั่นก็เป็นการแสดงจุดยืนอันมีที่มาจากบุคลิกลักษณะของผู้สัมภาษณ์ว่าเป็นคนในลักษณะ “ถึงลูกถึงคน” และต้องการให้การสัมภาษณ์แต่ละครั้งของรายการเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งเอาไว้ตามชื่อของรายการด้วย

ผู้วิจัยขอแบ่งจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ออกเป็นสองส่วน คือ จุดมุ่งหมายหลัก หมายถึง จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ซึ่งถือเป็นเป้าประสงค์หลักในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งซึ่งก็คือ การซักถามข้อมูลในเรื่องที่ประชาชนสนใจ และจุดมุ่งหมายรอง หมายถึง จุดมุ่งหมายอื่น ๆ ที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ หรือพยายามให้เกิดขึ้นนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายหลัก ซึ่งได้แก่ ต้องการให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และความพยายามที่จะสะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาในการสัมภาษณ์ ดังจะได้กล่าวโดยละเอียดดังนี้

๓.๑) จุดมุ่งหมายหลัก

๓.๑.๑) เพื่อซักถามข้อมูลในเรื่องที่ประชาชนสนใจ

จุดมุ่งหมายหลักของปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” ก็คือเพื่อซักถามข้อมูลของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้สังคมหรือประชาชนที่สนใจเรื่องนั้น ๆ ได้มีโอกาสฟังข้อมูลต่าง ๆ จากปากคำของเจ้าของเรื่องโดยตรง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทำให้เรื่องนั้น ๆ กระจ่างชัดขึ้นในความรู้สึกของผู้ชม ผู้ฟัง ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนก่อนการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง เช่น

๓.๑.๑.๑) การสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็น

ประเด็นข่าวในด้านลบ

(๑๓) ตรวจลอบ “เกมทศกัณฐ์”

“และวันนี้ตามคำเรียกร้องหลายท่านอยากจะให้เจาะลึกเข้าไปในเกมทศกัณฐ์ เกมโชว์ดังที่สุดของโมเดิร์นไนน์ ... แต่ว่ามีคำถามตามมา. มีข้อสงสัยว่า, ทำไมคนที่ไปเล่นเกมทศกัณฐ์โดยเฉพาะคนที่เป็นแชมป์. เก่งเกินมนุษย์หรือเปล่า. เก่งผิดปกติหรือไม่. มีการเตรียมกัน. หรือเปล่า. หรือว่าเป็นหน้าม้า ถ้าเป็นหน้าม้าเนี่ย. ก็แปลว่า, จัดฉากมาเล่น. แล้วเงินรางวัลก็ไม่ได้จ่ายกันจริงหรือไม่. ทั้งหมดนี้เป็นคำถามที่จุดเริ่มต้นมาจากไหนไม่มีใครรู้ครับ. แต่ขณะนี้มีการ

วิพากษ์วิจารณ์กันพอสมควร. ... วันนี้ผมจะถามกับผู้ที่เกี่ยวข้อง. และจะถามให้ทุกประเด็นครบไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่หลายท่านสงสัยว่า. ง่าย่ายตอบไม่ได้แต่หน้ายากตอบได้. บุคคลทั่วไปที่ไม่น่ารู้จัก. บางที่เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์. บางครั้งเป็นบุคคลในต่างประเทศซึ่งรู้จักกันในเฉพาะวงแคบ ๆ. ตอบได้. แต่บางทีคนที่อยู่ในประเทศ ใครเห็นก็น่าจะรู้จัก. ทำไมถึงตอบไม่ได้ .... เพราะฉะนั้นวันนี้เราจะให้คำตอบกันครบถ้วน".

จากตัวอย่างที่ (๑๓) ผู้สัมภาษณ์ได้ชี้แจงถึงประเด็นการสัมภาษณ์ และวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งก็คือ การซักถามข้อเท็จจริงของเรื่องราวที่กำลังตกเป็นข่าวครึกโครมเกี่ยวกับข้อสงสัยนานาประการในตัวผู้เล่น และรายการเกมทศกัณฐ์ว่า เป็นการเล่นเกมกันจริง ๆ หรือจัดฉากมาเล่นเพื่อเรียกกระแสความนิยมจากคนดู ซึ่งผู้สัมภาษณ์ได้ชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นข้อสงสัย และได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่า เป็นการซักถามในเรื่องที่หลายคนสงสัยให้ครบทุกประเด็น

๓.๑.๑.๒) การสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตก

เป็นประเด็นข่าวในด้านลบ

(๑๔) เปิดชีวิตยายไฮ

"สวัสดิ์ครับ. ขอต้อนรับเข้าสู่ถึงลูกถึงคน. วันนี้เป็นอีกวันหนึ่งซึ่งถึงลูกถึงคนต้องทำตามคำเรียกร้องของท่านผู้ชมหลายท่าน. ซึ่งบอกว่าอยากจะเห็นหน้า. อยากจะคุยกับยายไฮอีกครั้งหนึ่ง. หลังจากที้ออกรายการไปเมื่อวันก่อน. มันยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ยังไม่ได้คุยกัน. แล้วมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ผมรู้มาแล้ว. แต่เสียดายครับ. ถ้าท่านผู้ชมจะไม่ได้รู้. เพราะฉะนั้นวันนี้ผมเชิญยายไฮ. มานั่งเล่ารายละเอียด. ชีวิตการต่อสู้ของผู้หญิงคนหนึ่ง. จนถึงวันนี้เนี่ยอายุ ๗๖. เฉพาะการต่อสู้หลังจากที่ ที่นาของเธอเนี่ย. ถูกน้ำท่วม. เพราะมีการสร้างฝายหรือว่าเขื่อนห้วยละห้า. ๒๗ ปี. แต่ถ้าย้อนกลับไปก่อนหน้านั้น. เธอสู้มาก่อนหน้านั้นแล้วครับ. วันนี้จะได้คุยกันละเอียดลอกับยายไฮ ชันจันทา ครับ".

จากตัวอย่างที่ (๑๔) ผู้สัมภาษณ์ได้เชิญยายไฮ ชันจันทา หญิงชราที่ต่อสู้ชีวิตที่เดินทางเข้าร้องเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอสิทธิในที่นาคืนหลังจากที่ถูกน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนห้วยละห้า โดยผู้สัมภาษณ์ได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ไว้อย่างชัดเจนว่า เพื่อต้องการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติชีวิตของผู้หญิงชราท่านนี้ เพราะเห็นว่าควรที่ผู้ชมและสังคมจะได้รับทราบดังที่ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวเอาไว้ว่า "แต่เสียดายครับ. ถ้าท่านผู้ชมจะไม่ได้รู้"

๓.๒) จุดมุ่งหมายรอง

จุดมุ่งหมายรองของปริเฉทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” มี ๓ ประการด้วยกันคือ ๑) เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังทางบ้านเกิดอารมณ์ร่วม ๒) เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และ ๓) เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังทางบ้านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่สัมภาษณ์

๓.๒.๑) เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังทางบ้านเกิดอารมณ์ร่วม

ผู้สัมภาษณ์ได้เคยกล่าวถึงจุดมุ่งหมายนี้ในหนังสือกรรมกรข่าว ๒ ว่า

“... เรื่องที่เป็นอารมณ์ก็ต้องให้รู้สึกประทับใจ โกรธ ซาบซึ้ง ทางไหนสักทาง คือห้าทุ่มต้องน่าสนใจ และต้องให้เกิดอารมณ์รัก โลก โกรธ หลง เมื่อถึงเวลาเที่ยงคืนครึ่ง”

(สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๒: ๕๗)

ความต้องการให้ผู้ชมและผู้ฟังทางบ้านเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องที่สัมภาษณ์จึงถือเป็นจุดมุ่งหมายประการหนึ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการให้เกิดขึ้นในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

๓.๒.๒) เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

จุดมุ่งหมายรองอีกประการหนึ่ง ก็คือ การพยายามที่จะสะท้อนตัวตนของแขกรับเชิญ หรือผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาให้ชัดเจนที่สุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนนั่นเอง ซึ่งถือเป็นจุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่งที่ผู้สัมภาษณ์พยายามที่จะให้เกิดขึ้นในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง นอกเหนือจากจุดมุ่งหมายหลักดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มอรรถรสในการสัมภาษณ์ และทำให้การสัมภาษณ์น่าสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

“...เช่นเดียวกับเรื่องตัวตน เพราะถ้ามีแต่ประเด็นก็เหมือนคุณอ่านเรื่องอะไรสักเรื่องของคนสองฝ่าย แต่เราทุกคนมีตัวตน มีลีลา ถ้ารู้จักจับบุคลิกของเขาออกมา รายการก็จะนำดูและได้สาระ ...

(สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๒: ๕๔)

๓.๒.๓) เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังทางบ้านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ได้เคยกล่าวถึงจุดมุ่งหมายนี้ในหนังสือกรรมกรข่าวว่า

“ผมเสนอคอนเซ็ปต์รายการไปว่า จะนำเรื่องราวที่สังคม หรือประชาชนสนใจ หรือหยิบประเด็นปัญหาขึ้นมาให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นสไตล์ที่ผมถนัดเหมือนตอนทำ “คม ชัด ลึก” ผอ. เสนอว่าประชาชนคนดูควรได้แสดงความคิดเห็นผ่านการส่งข้อความรวมทั้งโหวตคะแนน”

(สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๑: ๑๑๗)

การพยายามให้คนดูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ผ่านการส่งข้อความ หรือโหวตคะแนนดังกล่าว จึงถือเป็นจุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากจุดมุ่งหมายหลักที่เป็นรายการสัมภาษณ์เพื่อซักถามข้อมูลของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นข่าวอันเป็นที่สนใจของประชาชนในขณะนั้น

จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่า บริจเจทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” เป็นบริจเจทการสัมภาษณ์ที่มีจุดมุ่งหมายหลายประการด้วยกัน และเป็นจุดมุ่งหมายที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการให้เกิดขึ้นในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง อันมีส่วนสัมพันธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนด้วย ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเลือกใช้กลวิธีการถามที่จะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

๔) การลำดับวัจนกรรม (Act sequence)

การลำดับวัจนกรรมของการสัมภาษณ์ในรายการ “ถึงลูกถึงคน” จะประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ส่วนด้วยกันคือ การเปิดรายการ การดำเนินการสัมภาษณ์ และการปิดรายการ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยวัจนกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นบริบทการ

สัมภาษณ์ของรายการ "ถึงลูกถึงคน" ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์องค์ประกอบ ทั้ง ๓ ส่วน เพื่อให้เห็นวัจนกรรมที่ปรากฏในองค์ประกอบทั้ง ๓ ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

๕.๑) การเปิดรายการ

การเปิดรายการผู้สัมภาษณ์จะเริ่มด้วยการกล่าวทักทายผู้ฟัง หลังจากนั้นจะเป็นการกล่าวต้อนรับเข้าสู่รายการ บอกเรื่องหรือประเด็นที่จะสัมภาษณ์ ตามด้วยการทำความเนื้อเรื่องเพื่อให้ผู้ชม ผู้ฟัง ทราบข้อมูลในเบื้องต้นของเหตุการณ์ดังกล่าว ด้วยวิธีการเล่า หรืออธิบายความสลับกันไป จากนั้นก็จะแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แนะนำผู้ให้สัมภาษณ์ ทักทายผู้ให้สัมภาษณ์ และปิดท้ายด้วยการแจ้งพักโฆษณา ซึ่งมักจะเป็นขั้นตอนตายตัวเช่นนี้ในการสัมภาษณ์เกือบทุกครั้ง ยกเว้นบางครั้งที่หลังจากทักทายผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว มีการย้ำถึงประเด็นที่จะสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง เช่น การสัมภาษณ์เรื่อง คีต..สาธารณสุข มีการเล่าความหรืออธิบายความเพิ่มเติม เช่นการสัมภาษณ์เรื่อง เปิดชีวิตยายไฮ หรือเชิญชวนผู้ชมทางบ้านให้ส่งความคิดเห็นเข้ามาร่วมในรายการ เช่น การสัมภาษณ์เรื่อง เขาว่าผมเป็น...เจ้าพ่อ อาบ อบ นวด

(๑๕) เขาว่าผมเป็นเจ้าพ่อ...อาบ อบ นวด

(ทักทาย)

(กล่าวต้อนรับ)

(แจ้งประเด็นสัมภาษณ์)

ถ : สวัสดีครับ. ขอต้อนรับเข้าสู่ถึงลูกถึงคน. วันนี้เป็นประเด็นเรื่อง. อาบอบนวดครับ.

เป็นประเด็นร้อนแรงเป็นอย่างยิ่งก็เพราะว่าบุคคลซึ่ง,สังคม.เจ้าหน้าที่รัฐ.ระบุตามข่าวครึกโครมมาหลายเดือนพอสมควรว่า, เป็นเจ้าพ่อ อาบ อบ นวด.และถ้าย้อน

(เล่าความ)

กลับไปเมื่อวันที่ ๒๖มกราคมที่ผ่านมา.วันนั้นเกิดเหตุสะเทือนขวัญพอสมควรและ

(อธิบาย)

ถูกวิจารณ์กันอย่างอื้ออึงทั้งบ้านทั้งเมือง เรื่องมีกลุ่มกองกำลังชายฉกรรจ์บุกเข้าไปรีอ.ทำลายบาร์เบียร์. ย่านสุขุมวิทชอย ๑๐. ที่บอกเป็นประเด็นครึกโครมก็เพราะว่า ๑.เป็นกองกำลัง ๒.เข้าไปในยามวิกาล ๓.ตอนหลังมีการออกหมายจับ.

นายทหารคนดังกล่าว ซึ่งตอนหลังก็ถูกส่งพักรักษาการไปอย่างน้อย ๒ คน . จับชาย
ฉกรรจ์ไป ๑๐๐ กว่าคน. และในเวลาต่อมาก็มีการขออนุมัติศาลออกหมายจับ .
เสีย. ซึ่งว่ากันว่าเป็นเจ้าพ่ออาบ อบ นวด ที่ว่านี้. แต่เป็นการออกหมายจับหลัง
จากที่เจ้าตัวเดินทางไปต่างประเทศหนึ่งวัน. เรื่องนี้เป็นเรื่องที่วิพากษ์วิจารณ์กัน
ทั้งบ้านทั้งเมืองส่วนหนึ่ง และก็ยังโยงไปในเรื่องของ. ป้อมตำรวจ. ซึ่งย้อนไป

(เล่าความ)

(อธิบาย)

เมื่อ ๔-๕ เดือน. ไปที่ไหนมาไหนจะเห็นป้อมตำรวจ ตามสี่แยกต่าง ๆ. จะ
เขียนเอาไว้ว่าเป็นป้อมที่ได้รับการสนับสนุนบริจาคโดยมูลนิธิต้นตระกูลกมล
วิศิษฐ์. แล้วหลังจากเกิดเรื่องนี้ป้อมเหล่านั้นก็ถูกรื้อ. ถูกเปลี่ยน. นี่เป็นเรื่องราว

(แจ้งวัตถุประสงค์)

เกี่ยวกับคน ๆ เดียว. วันหนึ่งถึงลูกถึงคนจะถามไถ่กัน.

(แนะนำ)

(ทักทาย)

...วันหนึ่งถึงลูกถึงคนจะคุยกับคุณชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ครับ. สวัสดิ์ครับ. ... ครับเดียว
กลับมาคุยกัน. รวมถึงท่านผู้ชมที่, สนใจเรื่องนี้. ไหน ๆ เราคุยเรื่องเจ้าพ่อ

(เชิญชวน)

อาบ อบ นวด เนี่ย. ลองแสดงความคิดเห็นกันดูนะครับ โดยไม่สามารถเอาไป
อ้างอิงที่ไหนนะครับ. เพราะว่าท่านจะส่ง SMS. ส่งเข้ามาทางอินเทอร์เน็ต.
สังคมไทยยังคงจะมีอาบอบนวดหรือไม่. แล้วท่านเห็นอย่างไรกับปรากฏการณ์ที่

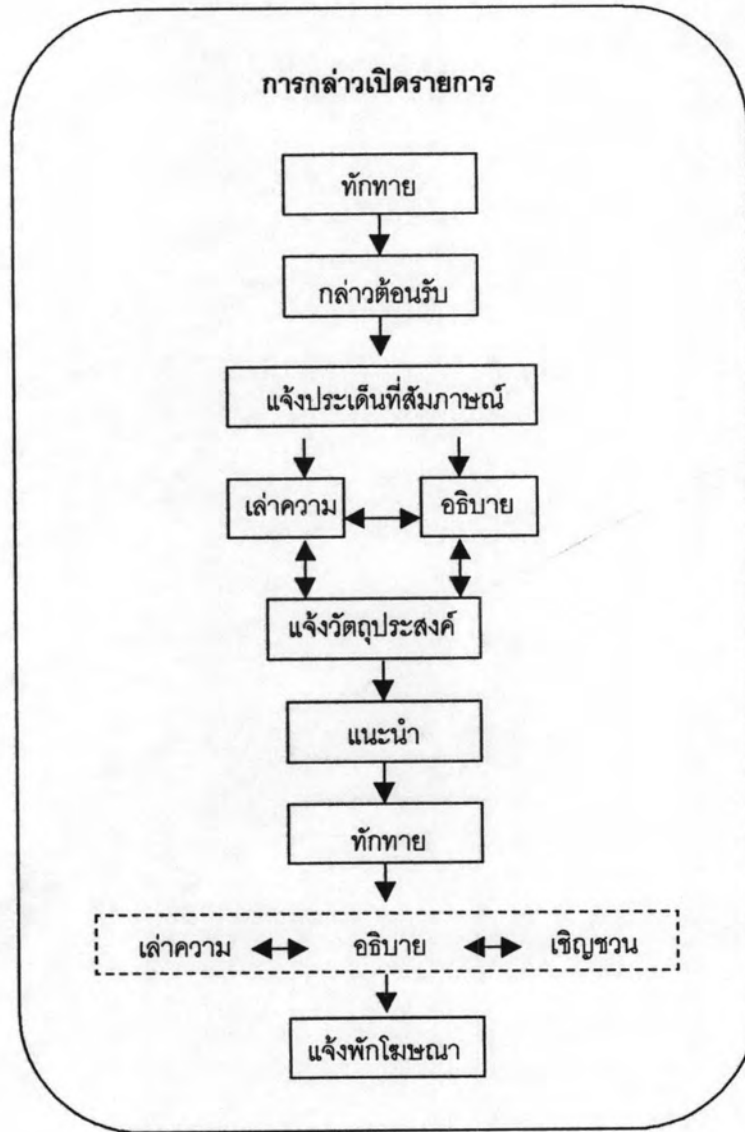
(แจ้งพักโฆษณา)

เกิดขึ้น. ส่ง SMS หรือเขียนเข้ามาในเว็บไซต์ www.mcot.net ครับเดียวเดียว
กลับมา. ถึงลูกถึงคนครับ.

การลำดับวัจนกรรมในการกล่าวเปิดรายการสามารถแสดงให้เห็นได้ ดังแผนภูมิ

ต่อไปนี่

แผนภูมิที่ ๓ แสดงการลำดับวัจนกรรม การกล่าวเปิดรายการของรายการ "ถึงลูกถึงคน"

- แสดงวัจนกรรมที่ปรากฏเสมอในการสัมภาษณ์ทุกครั้ง
- แสดงวัจนกรรมที่อาจปรากฏหรือไม่ปรากฏในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

๔.๒) การดำเนินการสัมภาษณ์

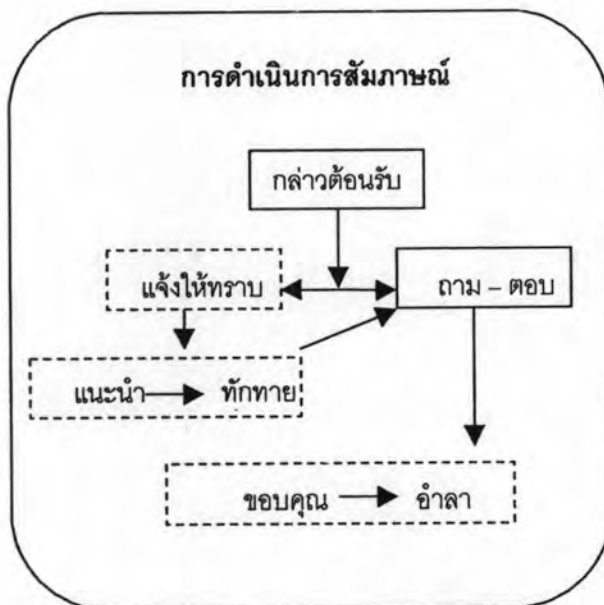
การดำเนินการสัมภาษณ์จะเป็นส่วนที่เน้นการถาม - ตอบเป็นหลัก โดยการลำดับวัจนกรรมในส่วนนี้ จะเริ่มจากการกล่าวต้อนรับเข้าสู่รายการอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจะเป็นการสัมภาษณ์โดยการถามผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์นี้ ถ้ามีผู้ร่วมรายการเพิ่มเติมหรือเป็นการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ก็จะมีคำแนะนำและทักทายผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย

(๑๖) กิ๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

- ถ. : กลับเข้าสู่ถึงลูกถึงคนครับ.มีเวลาอีก ๔-๕ นาที ก่อนที่จะเบรกข่าวอีกครั้งหนึ่ง.
 เอาล่ะไปสำรวจจากกลุ่มที่เราทำวิจัย.อาจจะน้อยแต่ว่ามันคงสะท้อนในเชิงลึกได้.
คำว่า "กิ๊ก" เนี่ย. ที่มันมาจากไหน.
- ต. : มาจากคือเค้า,ที่ไปหามาจะคะ.คือเค้ามีแฟนอยู่แล้ว แล้วเค้าบอกว่าเค้าเจอคน ๆ
 นี้เหมือนไหนแต่มันเข้าไป. ก็ถูกใจด้วยกันก็ลองคบกันเป็นกิ๊ก. ตอนแรกเป็น
 เหมือนเพื่อนกันก่อนแล้วก็เป็นกิ๊ก.
- ถ. : แต่ทีนี้คำว่ากิ๊กมันมาจากไหน. ไม่มีใครรู้ใช่ไหม.
- ต. : เค้าบอกว่าเมื่อก่อนนะตั้งแต่สมัยมัธยมเค้าก็มีเพื่อน.แต่พอมาอยู่มหาลัยเค้าเรียกว่ากิ๊ก. คือเค้าก็ใช้ตามกัน.
- ถ. : มันเกิดขึ้นใช้ตามกัน.
- ต. : มันน่าจะมาจากคำว่า "ก๊วกกิ๊ก". ก๊วกกิ๊กกัน.

การลำดับวัจนกรรมในการดำเนินการสัมภาษณ์สามารถแสดงให้เห็นได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๔ แสดงการลำดับวัจนกรรม การดำเนินการสัมภาษณ์ของรายการ “ถึงลูกถึงคน”

จากแผนภูมิวัจนกรรมที่ปรากฏเสมอในขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ คือ การกล่าวต้อนรับเข้าสู่รายการ และการถาม - ตอบ ผู้สัมภาษณ์จะกล่าววัจนกรรมทั้งสองส่วนนี้เสมอในส่วนของดำเนินการสัมภาษณ์ แต่หากการสัมภาษณ์ครั้งใดมีผู้ร่วมรายการเพิ่มเติมหลังจากที่ได้แนะนำไปในส่วนของเปิดรายการในช่วงแรกแล้ว หรือมีเพิ่มเติมหลังจากที่การสัมภาษณ์ได้ดำเนินไปในระยะหนึ่งแล้ว ก็จะปรากฏวัจนกรรมอื่นเพิ่มขึ้นในส่วนนี้ คือ การแจ้งให้ทราบถึงผู้ร่วมรายการเพิ่มเติม ตามด้วยการแนะนำผู้ร่วมรายการคนใหม่ การทักทาย และอาจมีการกล่าวขอบคุณ อำลา ผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์แล้ว

๔.๓) การปิดรายการ

การปิดรายการจะมีรูปแบบที่ค่อนข้างชัดเจนตายตัว กล่าวคือ มีการสรุปการสัมภาษณ์ กล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และอำลาผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ชมรายการ แต่ในบางครั้งก่อนที่จะขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์อาจจะกล่าวแสดงความชื่นชมหรืออวยพรผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย อาจมีการกล่าวคำสัญญาถึงการที่จะเชิญมาสัมภาษณ์ใหม่ในโอกาสหน้าก็ได้ ซึ่งวัจนกรรมเหล่านี้ปรากฏในการสัมภาษณ์บางครั้งเท่านั้น

(๑๗) มูลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก ?

ถ. : เอาละครับ. ทั้งหมดนี้ก็ถึงถูกถึงคนคืนวันนี้ครับ. ท่านผู้ชมได้ฟังทั้งสองฝ่าย. แล้วก็ได้ดูข้อมูลที่มาที่ไป. นี่ไม่ใช่เรื่องการโต้แย้งนะครับ. คุณเนวินมาอธิบายว่านี่คือทำทั้งระบบ. ไม่ใช่จ้างจะเล่นงาน. ไม่ใช่เรื่องการเมือง. แต่พลตรีจำลองก็เห็นข้อผิดพลาด. แล้วคิดว่าเป็นเรื่องการเมือง. ท่านผู้ชมดูเอาเองนะครับ. วันนี้ขอบคุณทั้งสองฝ่ายนะครับ. ลาไปก่อนครับ. สวัสดีครับ.

จากตัวอย่างที่ (๑๗) ผู้สัมภาษณ์กล่าวสรุปการสัมภาษณ์ และกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้งกล่าวอำลาผู้สัมภาษณ์ด้วย

(๑๘) หนุ่มคลัง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

ถ. : เอาละครับ. วันนี้เราได้เห็นขั้นตอน. เห็นกระบวนการ. แล้วก็อย่างที่อ่านนะครับ. ถ้า พลิกนิดเดียวเวทีนี้อาจจะกลายเป็นเวทีที่มาต่อว่าต่อขาน. ต่าทอ. แต่เมื่อประสบความสำเร็จแล้วมีที่มาที่ไป. แน่นนอนครับสังคมไทยต้องเรียนรู้ว่า. มันเกิดอะไรขึ้นอย่างไร. และถ้าจะขึ้นชมกัน. ต้องขึ้นชมนะครับ. ขอแสดงความชื่นชมนะครับ. (ยกมือไหว้) และลาไปตรงนี้ครับ. สวัสดีครับ.

จากตัวอย่างที่ (๑๘) เป็นการกล่าวแสดงความชื่นชมผู้ให้สัมภาษณ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือตัวประกันได้อย่างปลอดภัย

(๑๙) ร้องหมอล່อยท้อง ๑๐ เดือน

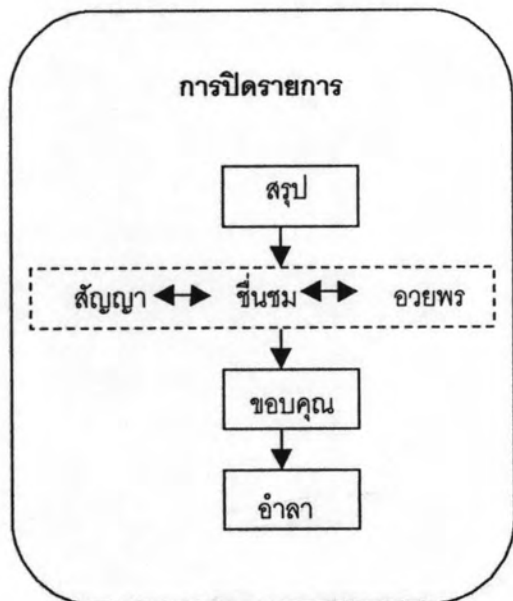
ถ. : เอาละผมติดไว้. เอาไว้ถ้ามีโอกาสจะเชิญมาพูดคุยกันต่อนะครับ. วันนี้ว่าเสียดายจริง ๆ เกินเวลามาแล้วนะครับ. ไว้ติดตามดูกันต่อครับ. วันนี้ขอบคุณทุกท่านที่มาร่วมรายการครับ. ขอบพระคุณครับ. ขอบคุณครับ. ลาไปก่อนครับ. สวัสดีครับ.

จากตัวอย่างที่ (๑๙) ผู้สัมภาษณ์ได้แสดงถึงคำมั่นสัญญาที่อาจจะเชิญผู้ให้สัมภาษณ์มาสัมภาษณ์อีกในอนาคตถึงความคืบหน้าของเรื่องดังกล่าว

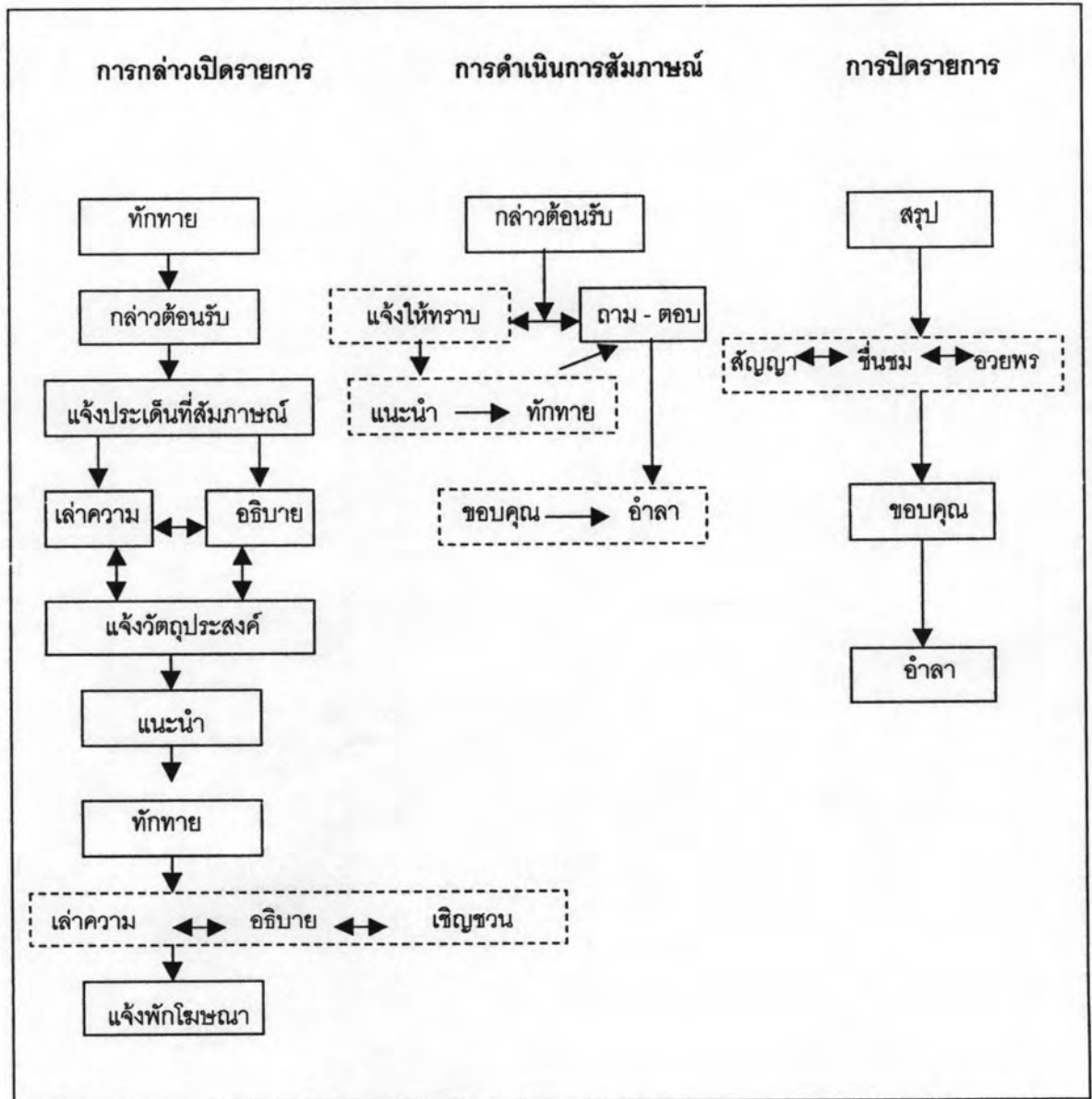
การลำดับวัฒนธรรมในการปิดรายการสามารถแสดงให้เห็นได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๕ แสดงการลำดับวัฒนธรรม การปิดรายการของรายการ "ถึงลูกถึงคน"

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถแสดงให้เห็นถึงการลำดับวัฒนธรรมของทั้งรายการได้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๖ แสดงการลำดับวัจนกรรมของปริเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน"

- แสดงวัจนกรรมที่ปรากฏเสมอในการสัมภาษณ์ทุกครั้ง
- แสดงวัจนกรรมที่อาจปรากฏหรือไม่ปรากฏในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง
- แสดงลำดับการเกิดวัจนกรรม
- ↔ แสดงวัจนกรรมที่อาจเกิดสลับกันไปมาได้

๕) น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนา (Key)

ดังที่ได้เคยกล่าวมาแล้วว่า วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการสัมภาษณ์ในรายการ “ถึงลูกถึงคน” ก็คือเพื่อสะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้นเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์แตกต่างกัน ผู้สัมภาษณ์จึงต้องเลือกใช้น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนาที่แตกต่างกันออกไปด้วย เพื่อที่จะดึงตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนออกมาให้ได้ ดังที่ผู้สัมภาษณ์เคยกล่าวไว้ว่า

“เรามีหน้าที่ดึงธรรมชาติของแต่ละคนออกมาให้ได้ บางทีอาจต้องใช้การ ยั่วๆ ยั่วเข้า เร่งเร้า แล้วแต่กรณี”

(สรยุทธ สุทัศนะจินดา, ๒๕๔๗, เล่ม ๒: ๕๔)

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพิจารณา “น้ำเสียง” จากทั้งการใช้ถ้อยคำ ทำนองเสียง ที่ผู้พูดใช้ประกอบถ้อยคำ รวมทั้งสีหน้าท่าทางของผู้พูดด้วย

๕.๑) น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนากับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ จะมีทั้งจริงจัง คาดคั้น ดุดัน และยั่วอารมณ์

- ใช้น้ำเสียงจริงจัง คาดคั้น และรุกเร้าคำตอบ ในประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ และต้องการทราบข้อเท็จจริง

(๒๐) เขาว่าผมเป็นเจ้าของ...อาบ อบ นวด

ถ. : คุณชววิทย์ เรื่องร็อบบาร์เบียร์ ๒๖ มกราคม. ผมเคยคุยกับเจ้าของร้านค้า. เค้
เจ็บปวดมากเลย. ทำไมคุณชววิทย์ไปทำเหรอ. (เสียงเข้ม)

ต. : ถ้าผมทำ ผมคงเจ็บปวด. ที่ดินแปลงนี้ผมซื้อมา ๕๐๐ ล้าน. ผมถามหน่อยว่า
อย่างผมต้องไปทำอย่างนั้นเหรอ. ผมต้องไปรื้อ. ผมต้องไปทำ

ถ. : ไปสั่งให้ใครทำ.

(เสียงเข้ม)

จากตัวอย่างที่ (๒๐) ผู้สัมภาษณ์ถามผู้ให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องการร็อบบาร์เบียร์ที่เป็นข่าวครึกโครมอยู่ เพราะมีผู้ให้สัมภาษณ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ตามที่ตกเป็นข่าว ด้วยการตั้งคำถามแบบตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม และใช้ทำนองเสียงเข้มคาดคั้นคำตอบว่า “คุณชววิทย์

"ไปทำเหรอ" เมื่อได้รับคำตอบว่าไม่ได้ทำ ผู้สัมภาษณ์ก็ถามต่อด้วยทำนองเสียงเข้มอีกว่า "ไปสั่งให้ใครทำ" เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามออกมา หรือให้ข้อมูลมากที่สุด

(๒๑) คี๊ก...สาธาณสุข

- ถ. : แล้วยังไงคุณสุดาวรัตน์กลับมาแล้วยังไง. (ถ้อยคำรุกเร้า ทำนองเสียงคาดคั้น)
- ต. : พอดีฉันกลับมาก็มีกรรมการบางคนเนี่ยนะคะ. ก็มาพูดคุยกัน.
- ถ. : กรรมการคือ...
- ต. : กรรมการของเรื่องคอมพิวเตอร์เนี่ยนะคะ. ก็บอกว่า
- ถ. : คือคุยกับคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง. ถูกมั๊ยฮะ. ผมเข้าใจว่าน่าจะเป็นอย่างนั้น.
- ต. : เอ่อ :: คณะกรรมการ, (พลิกเอกสารหาชื่อ)
- ถ. : โครงการที่ว่านี่แหละ.
- ต. : ค่ะ. คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวด. คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างเนี่ยนะคะ. คำก็มาหรือบางท่านก็บอกว่ายังไม่ค่อยสบายใจ. เนื่องจากดูแล้วเนี่ย TOR ที่เขียนเนี่ย. อาจจะไม่ครอบคลุม. อาจจะมีปัญหา.

จากตัวอย่างที่ (๒๑) ผู้สัมภาษณ์ใช้ถ้อยคำ และท่วงทำนองการสนทนาในลักษณะรุกเร้าคำตอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์สนองประเด็นคำถามได้อย่างกระจ่างชัด

- น้ำเสียงดุคั้น ท่วงทำนองการสนทนาดุเดือด ในประเด็นที่ถูกสังคมมองด้านลบ

(๒๒) เขาว่าผมเป็นเจ้าของพ่อ...อาบ อบ นวด

- ถ. : ทำไมคุณชิววิทย์พูดถึงแต่ในแง่ดี. แง่ลบมันเยอะกว่าตั้งเยอะไม่มอง.
(เสียงดุ)
- ต. : แง่ลบ. เราพูดมันก็ลบสิครับ. แง่ลบ. (คนที่)
- ถ. : สังคม มันดูแล้วว่าไม่มีศีลธรรม.
(เสียงดุ)
- ต. : ถ้าอย่างนั้นเลิกเถอะ. ให้รัฐยกเลิกผมเลย ! ยึด! พ.ร.บ. สถานบริการ. เลิก!

เลิกให้หมด! มาตรา ๓/๑, ๓/๒, ๓/๓ เลิกให้หมด. เลิกอะโกโก้. เลิกเลาจ์. เลิกคาราโอเกะ. เลิกให้หมด. ผมก็เลิก. ผมคืนให้เลย.

ถ. : แต่ต้องเลิกให้หมด
 ต. : เข้า. ผมเลิก. แต่นี้ก็รัฐให้ผมทำนะ! ผมผิดตรงไหน.
 ถ. : ครับ. ครอบครัวเค้าแตกแยก. คุณชวิทย์ไปทำธุรกิจอย่างนี้เนี่ย.
 (เสียงดู)

ต. : ครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวสมาน. ครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวสมาน
 สามัคคี. บ่อนอย่างเงี้ยแตกแยกหรือเปล่า. มีใครหมดตัวเพราะผมบ้าง. ผม
 ถามหน่อยมีใครหมดตัวเพราะผมบ้าง มีใครเดินเข้ามาแล้วบอกว่า, มาหา
 เดวิท แล้วหมดตัว. แต่ทำไมรัฐจึงส่งเสริมจัง.

จากตัวอย่างที่ (๒๒) ผู้สัมภาษณ์ใช้น้ำเสียงดูดัน ท่วงทำนองการสนทนาดูเดือด
 ผ่างด้วยการยั่วอารมณ์ ทำให้เกิดการโต้ตอบกันไปมาระหว่างคู่สนทนา

- น้ำเสียงยั่ว หรือยั่วเย้าอารมณ์ในการสัมภาษณ์คู่กรณีที่มีข้อพิพาท
 กันอยู่

(๒๓) สุณารี ราชสีมา กับ บริษัทคอสโมเรคคอร์ด จำกัด

ต.๒ : จะขอแย้งตรงนี้นิดนึง ตรงที่คุณสุณารีบอกว่า. เทโรเป็นบริษัทใหญ่ระดับประเทศ
 ถูกต้อง ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะมาเสนอตัวอยู่กับคอสโม. แต่ ณ วันนั้น คุณสุณารี
 บอกว่า, เห็นสื่อที่คอสโมยิงสื่อสปอตคุณด้อม หรือ NV คุณด้อมเยอะมาก. ถึงรู้
 ว่า ข้อ! นี่คือนคอสโม ค่ายใหม่มาแรงนะ ทำไมยิงโปรโมตเยอะ. แต่ตัวหนูเองไม่
 ค่อยได้มีงานโปรโมทออกมา. ก็เลยอยากนำจะร่วมงานกัน เพราะเห็นว่าเป็น
 บริษัทเล็ก แต่ทางที่แท้จริง. ภาพลักษณ์ที่สร้างออกมา คุณด้อม รัชนีกร, เป็น
 ดารา การแต่งตัวหรือสื่อสปอตอะไรต่าง ๆ ก็โอเครู้จัก. อัจฉาต้องจังเลย.
 อยากจะอยู่ค่ายนี้.

ถ. : พูดอย่างนั้นเลยหรอ! (ขึ้นเสียงสูงแบบไม่เชื่อ สีหน้าแสดงความประหลาดใจ)

ต.๒ : ใช่ค่ะ. พูดแบบนี้. นี่คือนคำพูดที่คุณสุณารีพูด. เราก็ยังถามคุณสุณารีกลับไปว่า
 ทำไมไม่อยากอยู่ คอสโม

ต.๒ : สู้ไม่เคยพูดค่ะ. สู้ไม่เคยพูด. แล้วบริษัทคอสโมเป็น
 ฝ่ายที่ตาม, ตามตื้อที่จะซื้อตัวสุมา. ตอนแรกสุยังไม่ตกลงด้วยซ้ำ =

ถ. : ตามตื้อ.

ต.๑ : =ก็อย่างที่สูบออกสูบเขย็นยันอยู่ที่ 2 ล้าน. ถ้า 2 ล้าน ก็โอเค. เงื่อนไขอย่างอื่นเราคุยกัน. แต่ถ้า 1 ล้านเนี่ย, สูบเงื่อนไขหลัก ๆ แล้วยืนยันกันไว้เป็นหลักฐานเลย.

จากตัวอย่างที่ (๒๓) ผู้สัมภาษณ์ใช้ทำนองเสียงสูงในลักษณะแสดงความไม่เชื่อและแสดงสีหน้าประหลาดใจต่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยถามว่า “พูดอย่างนั้นเลยหรือ” เพื่อจะยั่วอารมณ์ และเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองฝ่ายได้โต้แย้งกันด้วยเหตุผลของตน

๕.๒) น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนากับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ จะมีทั้งนุ่มนวล ราบเรียบ ปลอดภัย หลบประโลม หยอกล้อเป็นกันเอง เศร้าสร้อยสลดใจ และยกย่องชื่นชม

- น้ำเสียงนุ่มนวล ราบเรียบ

(๒๔) เปิดชีวิตยายไฮ

- ถ. : อ้อ. อยู่ที่บ้านก็รับจ้างห่านน้ำห่านละสลึง.
 ต.๒ : ลูก ๆ ด้วยค่ะ. แล้วแม่ก็จะเป็นคนหาของ. หาพวกผัก. พวกปลา. พวกหอย. ชาวบ้านเค้าเรียกเป็นของฝากเพื่อไปแลกข้าวค่ะ.
 ถ. : เอาพวกนี้แหละไปหามาเก็บเพื่อไปแลกข้าวกิน.
 ต.๒ : ค่ะ. แล้วลูก ๆ อย่างเพชรอย่างพี่ชายเนี่ย. ก็ออกไปรับจ้างห่านน้ำ.
 ถ. : ไอ้. ชีวิตมันเปลี่ยนอย่างสิ้นเชิงเลย. (น้ำเสียงนุ่มนวลแสดงความเห็นใจ)
 ต.๒ : ค่ะ.

จากตัวอย่างที่ (๒๔) ผู้สัมภาษณ์ใช้น้ำเสียงนุ่มนวลแสดงความเห็นใจในความยากลำบากของชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต้องประสบกับชะตากรรมที่พลิกผัน

- น้ำเสียงปลอดภัย

(๒๕) นุ่มคลั่ง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

- ถ. : ได้ยินเสียงปืน. บิ่ง! เลย.
 ต.๑ : ครี๊ว.
 ถ. : ไอ้. แล้วตอนนั้นเป็นยังไง. เล่าให้ลุงฟังหน่อย.
 ต.๑ : (ขยับตัว)

- ถ. : เฮ้. ไม่เป็นไร. นั่งสบาย ๆ. เล่าให้ลุงฟังปึบ. นั่งตัวตรงเลย. เอ้อ. เป็นยังไง
ตอนนั้น. ได้ยินเสียงปึบแล้วยังไง. (น้ำเสียงปลอมประโลม)
- ต. : ได้ยินเสียงปึบแล้วรู้สึกตกใจครับ.
- ถ. : อือ ๆ. แล้วตกใจ แล้วยังไงจะ. (น้ำเสียงปลอมประโลม)
- ต. : แล้วเอามือเคঁบอกจะเอามาพันคออีกที. พอดีเอามือไปกันไว้.
- ถ. : เอามือเรา.
- ต. : ครับ.
- ถ. : มือนี่แหละ. ไซ้มัยครับ. (ยกมือข้างที่บาดเจ็บ)
- ต. : ครับ.

จากตัวอย่างที่ (๒๕) ผู้สัมภาษณ์ใช้น้ำเสียงปลอมประโลม เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์คลายความวิตกกังวลจากเหตุการณ์ที่ประสบมา เพื่อจะได้ตอบคำถามหรือเล่ารายละเอียดให้ฟังได้

- น้ำเสียงหยอกล้อ เป็นกันเอง

(๒๖) ก๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

- ถ. : แต่ที่นี้คำว่าก๊กมันมาจากไหน. ไม่มีใครรู้ไซ้มัย.
- ต. : เคঁบอกว่าเมื่อก่อนนะตั้งแต่สมัยมัธยมเคঁบาก็มีเพื่อน. แต่พออยู่มหาลัยเคঁบอเรียกว่า
ก๊ก. คือเคঁบอใช้ตามกัน.
- ถ. : มันเกิดขึ้นใช้ตามกัน.
- ต. : มันน่าจะมาจากคำว่า "ก๊วกก๊วก". ก๊วกก๊วกกัน.
- ถ. : บางคนเราไปถาม. คิดว่าอาจจะมาจากคำว่า "ก๊วกก๊วก". หรือยัง. หรือคุณคิดว่า
อาจจะมีความก๊วกก๊วก. (ถ้อยคำและน้ำเสียงหยอกล้อเป็นกันเอง)
- ต. : (หัวเราะ) ไรอันก๊ก.

จากตัวอย่างที่ (๒๖) ผู้สัมภาษณ์ใช้ถ้อยคำและน้ำเสียงแสดงการหยอกล้อ เป็นกันเองในการถามคำถามผู้ให้สัมภาษณ์ถึงที่มาของคำว่า "ก๊ก" ว่าไซ้มาจาก "ก๊วกก๊วก" หรือเปล่า ซึ่งก็สร้างความขบขันให้กับผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเป็นกันเองจนผู้ให้สัมภาษณ์ก็หยอกเข้าตอบกลับมาว่า "ไรอันก๊ก"

- น้ำเสียงเศร้าสร้อย สลดใจ

(๒๗) ร้องหมอลอยท้อง ๑๐ เดือน

- ถ. : เกี่ยวจื่อเค้าเสียตอนกี่โมง.
 ต.๒ : ประมาณ ๑๐ โมงเช้า.
 ถ. : หลังจากที่หมอลอยได้ช่วยเหลือกันแล้ว. แต่ว่า...
 ต.๒ : สุดความสามารถ.
 ถ. : ตอนนั้นแม่อยู่ที่ไหน.
 ต.๑ : นอนอยู่ที่โรงพยาบาล.
 ถ. : พ่อเป็นคนไปดูลูก. แล้วเป็นคนโทรศัพท์มาบอก.
 ต.๒ : ก็, ตอนแรกไม่กล้าโทรอะ. ก็ให้ญาติ ๆ เค้าโทรไปหาแม่. ก็ให้แม่เค้าไปบอก.
 ค่อย ๆ ปลอดภัย.
 ถ. : ไม่กล้าบอกเค้าเอง. ทำไมล่ะ. (เสียงเบาเศร้าสร้อย)
 ต.๒ : ก็:: ใจล่ะ. บอกไปแล้วเค้าทำใจไม่ได้. แล้วเจ็บตัวอยู่ยังเจ็ย. แล้วต้องเสียลูกไปอีก
 ถ้าบอกไปตอนนั้นคงทรุดหนักกว่าเดิมผมว่า. เพราะแผลผ่าตัดเค้าก็เจ็บที่ร่างอยู่
 แล้วนะ. ก็ค่อย ๆ บอกไป. บอกมา. บอกอ้อม ๆ. ให้เค้าเข้าใจ. แต่กว่าจะทำใจได้
 ก็:: ตอนนีทำใจไม่ได้. สงสารเค้า. (ตาแดง ๆ)
 ถ. : สงสารเค้า (เสียงเศร้าสร้อย)

จากตัวอย่างที่ (๒๗) ผู้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้เสียงที่เศร้าสร้อยต่อเหตุการณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องสูญเสียบุตรชายหลังจากการคลอดเพียงไม่กี่วัน และขณะการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ยังไม่สามารถทำใจได้ต่อการสูญเสียบุตรชายดังกล่าว จึงทำให้การสัมภาษณ์เป็นไปด้วยความเศร้าสลด

- น้ำเสียงยกย่อง ชื่นชม

(๒๘) หนุ่มคลั่ง จี้เด็กเป็นตัวประกัน

- ถ. : อือ ๆ. แล้วตกใจแล้วยังไงจ๊ะ.
 ต.๑ : แล้วเขามีตเค้าบอกจะเอามาพันคออีกที. พอดีเอามือไปกันไว้.
 ถ. : เอามือเรา.

- ต. : ครับ.
 ถ. : มือนี้แหละ. ไข่ม้อยครับ.
 ต. : ครับ.
 ถ. : โอ้โฮ. เด็กคนนี่. ไวมานะฮะ. (น้ำเสียงชื่นชม)

จากตัวอย่างที่ (๒๘) ผู้สัมภาษณ์กล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยน้ำเสียงที่ชมเชยในปฏิภาณไหวพริบ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าในการป้องกันตัวเองจากคนร้าย

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าน้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนาที่มีผู้ให้สัมภาษณ์แตกต่างกัน ก็มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องเลือกใช้ให้เหมาะกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่ม เพื่อให้เข้าถึงทั้งเนื้อหาและอารมณ์ในการสัมภาษณ์ครั้งนั้น ๆ

๖) เครื่องมือ (Instrumentalities)

เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้ในปริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” มีทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา วัจนภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นภาษาพูดระดับไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยพิจารณาระดับของภาษาจากการเรียงเรียงถ้อยคำในประโยค การเลือกใช้ถ้อยคำ รวมทั้งการออกเสียงพยัญชนะและสระ

(๒๙) เขาว่าผมเป็นเจ้าของ...อาบ อบ นวด

“สวัสดิ์ครับ. ถึงลูกถึงคนวันนี้เป็นประเด็นเรื่อง, อาบ อบ นวด ครับ. เป็นประเด็นร้อนแรงเป็นอย่างยิ่งก็เพราะว่าบุคคลซึ่ง, สักคม. เจ้าหน้าที่รัฐ. ระบุตามข่าวครึกโครมมาหลายเดือนพอสมควรว่า, เป็นเจ้าพ่อ อาบ อบ นวด. และย้ายอนกลับไปเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคมที่ผ่านมา วันนั้นเกิดเหตุสะเทือนขวัญพอสมควร และถูกวิจารณ์กันอย่างอื้ออึงทั้งบ้านทั้งเมือง. เรื่องมีกลุ่มกองกำลังชายฉกรรจ์บุกเข้าไปรื้อทำลายบาร์เบียร์. ย่านสุขุมวิทชอย ๑๐. ...ตอนหลังมีการออกหมายจับ, นายทหารคนดัง. ...จับชายฉกรรจ์ไปรื้อยกว่าคน. และในเวลาต่อมาก็มีการขออนุมัติศาลออกหมายจับเสีย. ซึ่งว่ากันว่าเป็นเจ้าพ่อ อาบ อบ นวด ที่ว่านี้. แต่เป็นการออกหมายจับหลังจากที่เจ้าตัวเดินทางไปต่างประเทศหนึ่งวัน. ...และก็ยังโยงไปในเรื่องของป้อมตำรวจ. ซึ่งย้ายไปเมื่อ ๔-๕ เดือน ไปที่ไหนมาไหนจะเห็นป้อมตำรวจตามสี่แยกต่าง ๆ จะเขียนเอาไว้ว่าเป็นป้อมที่ได้

รับการสนับสนุนโดยมูลนิธิต้นตระกูลกมลวิศิษฎ์. แล้วหลังจากเกิดเรื่องนี้ป้อมเหล่านนี้ก็ถูกรื้อ. ถูกเปลี่ยน. นี่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคน ๆ เดียว”.

จากตัวอย่างที่ (๒๙) ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวเปิดการสัมภาษณ์โดยชี้แจงประเด็น และที่มาของเรื่องที่จะสัมภาษณ์โดยใช้ภาษาพูดระดับไม่เป็นทางการ สังเกตได้จากการใช้ถ้อยคำ โดยเฉพาะคำช้อน ๔ พยางค์ “ทั้งบ้านทั้งเมือง ไปที่ไหนมาไหน” การใช้คำว่า “ตอนหลัง” “ว่ากันว่า” แทนการใช้ว่า “ภายหลัง กล่าวกันว่า” ซึ่งจะเป็นทางการมากกว่า นอกจากนี้ก็ยังใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ ว่า “เจ้าตัว” รวมทั้งการเรียบเรียงถ้อยคำในประโยคก็ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ เช่น ละประธานของประโยค “จับชายฉกรรจ์ไปร้อยกว่าคน” “ตอนหลังมีการออกหมายจับนายทหารคนดัง” เป็นต้น

(๓๐) ตรวจสอบ “เกมทศกัณฐ์”

- ถ. : คุณไม่รู้. คุณไม่เคยสนใจ. แล้วจำยังไง. คือเห็นก็เห็นละ. แต่หลักที่จะจำก็**ไม่หมู**อีกละ.
 ต. : ก็เข้ามาก็เดินดูรอบหนึ่ง. ก็อาบน้ำ. อาบน้ำเดินออกมาอีกรอบหนึ่ง.

จากตัวอย่างที่ (๓๐) ผู้สัมภาษณ์เลือกใช้ความเปรียบในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นสำนวนภาษาพูด ในการเปรียบเทียบสิ่งที่ให้ผู้สัมภาษณ์ทำ คือการจำหน้าคนว่า เป็นสิ่งที่ “ไม่หมู” คือไม่ถนัดนั่นเอง

(๓๑) กิ๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

- ถ. : แล้วกิ๊ก**เค้า**คาดหวังอะไรจากคุณละ. **ถ้ายังงั้น**เค้าเป็น, เค้า, สำหรับ, กิ๊กของคุณคนนี่**เนี่ย**. **เค้ารู้มั๊ย**ว่าคุณถือเค้าเป็นกิ๊ก. หรือว่าคุณถือเค้าเป็นแฟน.
 ต. : ก็, **เค้า**ต้องรู้สึกว่าคุณเป็นกิ๊กอยู่. เพราะว่าคำว่ากิ๊กต้องมีอะไรเกินเลยไปกว่าคำว่าเพื่อนแล้วนะค่ะ.

จากตัวอย่างที่ (๓๑) ผู้สัมภาษณ์ใช้สรรพนามว่า “เค้า” และออกเสียงคำในพยัญชนะและสระตามแบบภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ เช่นคำว่า “ถ้าอย่างนั้น” เป็น “ถ้ายังงั้น” “ไหม หรือไม่” เป็น “มั๊ย” และใช้คำบอกมาลาลงท้าย เช่น “เนี่ย” เป็นต้น

(๓๒) เปิดชีวิตยายไฮ

- ถ. : แต่ชีวิตตอนนั้นของครอบครัวยายไฮ. มันดีแล้ว. ที่ทางก็กว้างขวาง. ทำนาน้ำเน็ม ก็ถึง. วัวควายก็มี. มาถึงจุดเปลี่ยนตอนที่เค้าจะมาทำฝายห้วยละห้า. ถูกมัย.
- ต. : ถูก

(๓๓) เปิดชีวิตยายไฮ

- ถ. : ยายที่ย้อนกลับไปตอนตั้งรกรากนะ. ทำฝาย ทำฝายอะไร. น้ำขึ้นก็มีอยู่แล้ว.
- ต. : ขึ้นมีแล้ว
- ต. : คนอื่นก็ได้ใช้.
- ถ. : คนอื่นก็ได้ใช้ด้วย.
- ต. : ได้ใช้.

(๓๔) ร้องหมอล้อยท้อง ๑๐ เดือน

- ถ. : ลูกในท้องตอนนั้นเป็นยังไง. ดินเดินมัย.
- ต. : ดินดีคะ. ปกติดีทุกอย่าง.

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สัมภาษณ์เลือกใช้คำอุทานเสริมบท อันเป็นลักษณะของภาษาพูดแบบไม่เป็นทางการ เช่นคำว่า “น้ำเน็ม ทำฝายทำฝาย ดินเดิน” เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เนื่องจากรายการนี้ชื่อว่า “ถึงลูกถึงคน” ดังนั้น นอกจากจะมีลักษณะภาษาในระดับไม่เป็นทางการที่กล่าวมาแล้ว สิ่งหนึ่งที่ถือเป็นลักษณะเด่นของการสัมภาษณ์ก็คือ การใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ตรงไปตรงมา ตรงใจผู้ชม ซึ่งบางครั้งอาจเป็นถ้อยคำที่แรง มีความหมายในด้านลบ เช่น

(๓๕) เขาว่าผมเป็นเจ้าพ่อ...อาบ อบ นวด

- ถ. : คุณชวิทย์เป็นมาเฟียหรือเปล่า.
- .....
- ถ. : แล้วคุณชวิทย์ต้องถามมัย. พูดกันแบบภาษาวงการ. เฮ้ย มิงไปทำหรือเปล่า. ต้องถามมัย.

จากตัวอย่างที่ (๓๕) ผู้สัมภาษณ์ถามผู้ให้สัมภาษณ์ถึงกรณีที่เกิดเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ เกี่ยวกับเป็นผู้มีอิทธิพล และพัวพันคดีรีออบาร์เบียร์ ด้วยการใช้ถ้อยคำแบบตรงไปตรงมาว่าเป็น “มาเฟีย” หรือเปล่า และเลือกใช้ถ้อยคำ “เฮ้ย มึง” เพื่อสื่อถึงการพูดจาในวงการเจ้าพ่อหรือนักเลง เป็นต้น

(๓๖) มุลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก. ?

ถ. : ครับ. กลับมาโกรธมาก.

ต. : ไม่เลยครับ. (หัวเราะพร้อมส่ายหน้า). ไม่มีอะไรโกรธเลยจริง ๆ. แต่ผมเป็นคนที่พูดเสียงดัง. พูดโผงผาง. คุณสรยุทธก็เห็นนะฮะ.

ถ. : แต่ท่านดูเหมือนว่า. อะไรนะฮะ. โกหกหน้าด้าน ๆ. ใช้คำพูดดูเด็ด. รุนแรง.

จากตัวอย่างที่ (๓๖) ผู้สัมภาษณ์อ้างอิงคำพูดที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เคยกล่าวไว้เพื่อเปิดประเด็นในการสัมภาษณ์ด้วยคำว่า “โกหกหน้าด้าน ๆ” ซึ่งถือเป็นถ้อยคำที่รุนแรง แต่ตรงไปตรงมาตามแบบฉบับของ “ถึงลูกถึงคน”

นอกจากวิจณาษาที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้สัมภาษณ์ยังใช้วิจณาษาด้วยอวิจณาษาที่ผู้สัมภาษณ์ใช้จะเป็นอวิจณาษาท่าทาง เช่น การหัวเราะ การขมื่อประกอบการพูด การแสดงสีหน้าท่าทางต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอวิจณาษาดังกล่าวนอกจากจะเป็นการแสดงออกตามความเป็นจริง เช่นหัวเราะเพราะว่าขบขันจริง ๆ แล้ว ยังสามารถสื่อความหมายอื่นที่นอกเหนือไปจากนี้ได้ กล่าวคือ การหัวเราะเป็นการสื่อความหมายว่าคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น หรือผู้สัมภาษณ์เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เจตนาหลีกเลี่ยงที่จะให้ข้อมูล หรือผู้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงข้ามกับคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์

(๓๗) มุลนิธิพลตรีจำลอง บุกรุกที่ดิน ส.ป.ก.?

ถ. : ไม่. คุณจำลองเขี่ยฮะ.

ต. : เอาจัดกว่านะฮะ. เรา, ในสังคมนี้เน. มันน่าจะเป็นสังคมของการอยู่อย่างพ้อย่างน้อย. ช่วยกันแก้ไขปัญหามันเมืองไป. ไม่น่าจะมาทำผิด. หรือคิดในเรื่องที่มันเป็นทางที่มันไม่เหมาะสมไม่สม. เพราะฉะนั้น. ผมไม่คิดดีกว่า. ไม่คิดว่าเค้าจะมาเล่นงานผม. เพื่อโน่นเพื่อนี่. หรือลูกน้องหวังดีต่อเจ้านาย. เจ้านายจะได้ปูนบำเหน็จ. คราวหน้าจะได้เป็นผู้มีอำนาจต่อไปอีกซัก ๔ ปี. อะไรทำนองนั้น. ผมไม่คิดถึงขนาดนั้น.

- ถ. : (หัวเราะ) ไม่คิดแล้วท่านพูดทำไมซะ.
 ต.๑ : อ้าว. ก็พูดไว้ก่อนละนะว่าผมไม่คิดนะ. ไม่คิด! แต่ว่าต้องพูดให้ฟัง
 ถ. : ท่านพูดแสดงว่าท่านคิด. (สีหน้ายิ้ม ๆ)
 ต.๑ : ก็แล้วแต่นะ. (หัวเราะ)

จากตัวอย่างที่ (๓๗) การหัวเราะในที่นี้ ไม่ใช่การหัวเราะเมื่อรู้สึกขบขัน แต่เป็นการหัวเราะที่ผู้วิจัยตีความว่า ผู้สัมภาษณ์สื่อความหมายว่า ไม่เชื่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งนี้ จะเห็นได้จากข้อความที่ตามมาว่า "ไม่คิดแล้วท่านพูดทำไมซะ"

บางครั้งการหัวเราะ ก็เป็นการแสดงความรู้สึกหดหู่ รันทดใจ ต่อโชคชะตาชีวิต ที่ต้องเผชิญ หรือต่อเรื่องราวที่รับรู้และสัมผัส

(๓๘) เปิดชีวิตยายไฮ

- ถ. : แล้วยายเลยโมโห.
 ต.๑ : ยายก็โมโห. ทำมี่ย:: (ทูปโต๊ะ) ฉันไม่เรียกร้องท่านนายอำเภอ. ฉันเรียกว่าให้ท่าน นายอำเภอ ไปให้ความเป็นธรรมแก่ฉัน. จะใช้อะไร. จะจ่าย=
 ต.๒ : แสดงความเป็นธรรม.
 ต.๑ : = อะไร. ฉันจะหมดที่นาแล้ว. บอกท่านนายอำเภอ. นายอำเภอบอกว่า. เข้าป่าไฮ. ผมไปหาท่านกำนันก่อนเดี๋ยวผมก็มา.
 ต.๒ : รอผมอยู่นี่นะ.
 ถ. : ให้อออยู่นี่.
 ต.๑ : ให้อออยู่นี่. เค้าทุกวันนี้. ไม่เห็นกันกับคนโน้นเลย.
 ถ. : (หัวเราะนิด ๆ ในลำคอ)
 ต.๒ : ไปเลย.
 ถ. : (ยกมือไหว้ผู้ชม) ผมก็หัวเราะทั้งน้ำตาได้เหมือนกัน. คือยายก็บอกว่าฉันไม่ได้ จะเอาเงิน. ขันขอความเป็นธรรม.
 ต.๑ : จ๊ะ.
 ถ. : ขันอะไรยังงี้ก็ว่ากันไปเนี่ย. นายอำเภอบอกเขาละ. รออยู่นี่
 ต.๑ : จ๊ะ.
 ถ. : เดี่ยวไปหากำนันก่อน. เดี่ยวมา. อยู่นี่นะ.
 ต.๑ : จ๊ะ.
 ถ. : ๒๐ กว่าปีจนบัดนี้.

จากตัวอย่างที่ (๓๘) ผู้สัมภาษณ์ใช้ “การหัวเราะนิด ๆ ในลำคอ” ซึ่งผู้วิจัยตีความว่า ผู้สัมภาษณ์สื่อความรู้สึกโกรธต่อเรื่องราวที่ได้รับฟัง

(๓๙) ก๊ก...มากกว่าเพื่อนแต่ไม่ใช่แฟน

ถ. : คุณมีก๊กมั๊ย. คุณต้องพูดความจริงนะ. (เอื้อมมือไปแตะมือผู้ให้สัมภาษณ์)

ต. : ก็ ไม่มีครับ. เป็นคนรักเดียวใจเดียว. (หัวเราะ)

จากตัวอย่างที่ (๓๙) ผู้สัมภาษณ์ใช้การเอื้อมมือไปแตะมือผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยตีความว่า ผู้สัมภาษณ์ต้องการสื่อความหมายในลักษณะหยอกล้อ เป็นกันเอง

(๔๐) เปิดชีวิตยายโฮ

ต. : เอ็ดไปโหด.

ถ. : เอ็ดไปโหด.

ต. : มันสร้างเมื่อไหร่จึงไปให้มันเซ็น. มันไม่รู้หรอก.

ถ. : ยายโกรธมั๊ย. (เอามือตบอก)

ต. : ไม่โกรธ! จะไปโกรธใคร. อยู่เฉย

ถ. : แล้วเค้าก็มาเอ็ดไปโหดจริง ๆ.

ต. : เอ็ดไปโหดจริง ๆ.

จากตัวอย่างที่ (๔๐) ผู้สัมภาษณ์ใช้มือตบอกเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อเรื่องที่สัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยตีความว่า เป็นการแสดงนัยเพื่อถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า รู้สึกโกรธ และเจ็บใจหรือไม่ที่ถูกกรรมการหมู่บ้านเอาที่นาไปสร้างเขื่อนโดยผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ยินยอม

เมื่อพิจารณาลักษณะภาษาที่ใช้ในปริเฉทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” แล้วพบว่า ผู้สัมภาษณ์ใช้วัจนภาษาเป็นส่วนใหญ่ และในขณะเดียวกันก็อาจใช้วัจนภาษาเพื่อสื่อความหมาย หรือแสดงเจตนาบางอย่าง เช่น การหัวเราะ การเอื้อมมือไปแตะมือผู้ให้สัมภาษณ์ และการใช้มือตบอก ดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้น

๓) บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction & Interpretation)

การสัมภาษณ์ของรายการ "ถึงลูกถึงคน" เป็นการสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซักถามข้อเท็จจริงให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ต่างก็ทราบบทบาทของตนเองเป็นอย่างดี ผู้สัมภาษณ์จะมีสถานะเหนือกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ มีสิทธิ์ที่จะถามทุกเรื่องที่ต้องการทราบโดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีหน้าที่ตอบคำถามนั้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จะทราบบทบาทของตนเองเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากเนื้อหาของเรื่องสัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์มีความแตกต่างกันออกไป จึงทำให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อาจจะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ทุกครั้ง กล่าวคือ ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์จะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ แต่ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์อาจจะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเดียวกันกับผู้สัมภาษณ์เท่าใดนักในปฏิสัมพันธ์นี้ คือ ผู้ให้สัมภาษณ์อาจไม่ต้องการ หรือไม่สามรถให้ข้อมูลทั้งหมดที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการซักถามได้ เนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตน ดังนั้นผู้สัมภาษณ์จึงต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการที่แตกต่างกันออกไป

๔) ประเภทการสื่อสาร (Genre)

ประเภทการสื่อสารในรายการ "ถึงลูกถึงคน" คือ การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสถานที่เดียวกัน เห็นหน้ากันและกัน โดยอาจมีบางครั้งที่มีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ควบคู่ไปด้วย

เพื่อให้เห็นบริบทการสัมภาษณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความแตกต่างกันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบบริบทของประเภทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน" และได้ผลสรุปดังแสดงในตารางที่ ๒ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ แสดงปริบทของบริเวทการสัมภาษณ์ในรายการ "ถึงลูกถึงคน" ตามความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์ตามกรอบ SREAKING

ปริบท	ประเภทของผู้ให้สัมภาษณ์	
	ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ	ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ
S	มีรูปแบบตายตัว จัดไว้ในห้องส่งของรายการเน้นบรรยากาศแบบเป็นทางการ	
P	ผู้สัมภาษณ์: สรยุทธ สุทัศนะจินดา ผู้ชมที่บ้าน ผู้ฟังทางวิทยุ ผู้ชมในห้องส่งของรายการ	
	ผู้ให้สัมภาษณ์ : บุคคลสาธารณะที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของประชาชน ได้แก่ นักร้อง พิธีกร นักธุรกิจ และนักการเมืองที่กำลังมีข่าวพาดพิงถึงในทางลบ	ผู้ให้สัมภาษณ์ : บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางของประชาชน ได้แก่ นักเรียน นิสิต อาจารย์ แม่ค้า และประชาชนทั่วไป และไม่ได้มีข่าวพาดพิงถึงในทางลบ
E	วัตถุประสงค์หลัก : เพื่อซักถามข้อมูลในเรื่องที่ประชาชนสนใจ วัตถุประสงค์รอง : ๑. เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังที่บ้านเกิดอารมณ์ร่วม ๒. เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ๓. เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังที่บ้านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่สัมภาษณ์	
A	การเปิดรายการ การดำเนินการสัมภาษณ์ และการปิดรายการ	
K	จริงจัง คาคัดัน รุกเร้า ดุดัน ยั่วยุยั่วเย้า	เป็นกันเอง หยอกล้อ ปลอดภัย โลกสวย เศร้าสร้อย นุ่มนวล ชื่นชม
I	ใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมา ไม่ปรุงแต่งคำพูดมากนัก ระดับเสียงเข้มแข็ง จริงจัง มีการใช้โวจนาภาษา เช่น การแสดงสีหน้าเมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่แน่ใจในคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ หัวเราะเมื่อผู้สัมภาษณ์เห็นว่าคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น การขมขื่นเพื่อส่งสัญญาณในการพูด	ใช้ถ้อยคำค่อนข้างนุ่มนวล ระดับเสียงราบเรียบปกติ บางครั้งมีการกล่าวติดตลก มีการใช้คำลงท้าย "จ๊ะ" ใช้คำอุทาน เช่น โอ้โฮ! อ้าว! โอ้! มีการใช้โวจนาภาษา เช่น การหัวเราะเมื่อรู้สึกขบขันจริง ๆ หรือหัวเราะในลักษณะประชดประชัน การแสดงสีหน้าเห็นใจ โกรธ เอามือตบอก เป็นต้น

ตารางที่ ๒ แสดงบริบทของประเภทการสัมภาษณ์ในรายการ "ถึงลูกถึงคน" ตามความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์ตามกรอบ SREAKING

	เป็นการสื่อสารที่เป็นไปตามกติกาของการสนทนา คือ คู่สนทนาที่เป็นผู้สัมภาษณ์จะมีสถานภาพเหนือกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ มีสิทธิ์ถามคำถามที่ต้องการ โดยคู่สนทนาที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่ต้องตอบคำถามเหล่านั้น
N	เม็ทซ์เลอร์ (Metzler, 1977 อ้างถึงใน ศุภริดา เทียมสมบุรณ์, ๒๕๔๑: ๑๓) ได้กล่าวถึงการสัมภาษณ์ว่า การสัมภาษณ์เพื่อการสื่อสารมวลชนที่ออกอากาศทางโทรทัศน์เปรียบเหมือนการแสดง ผู้พูดจะแสดงบทบาทที่ได้กำหนดไว้แล้วให้ดี คือ เป็นผู้สัมภาษณ์หรือเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วแสดงออกมาต่อหน้าผู้ชมหรือสาธารณชน โดยลักษณะการแสดงออกของทั้งผู้สื่อข่าวและผู้ตอบคำถามไม่ได้เป็นการถาม – ตอบ ะหว่างกันและไม่ได้ทำการสื่อสารระหว่างกันด้วย <i>"The broadcast interview 'is not merely a matter of getting information. It is, rather, a performance'. The speakers appear to be playing well – defined roles, and playing to the audience. To all appearances journalist and respondent are not, themselves, asking and answering questions, and thus not communicating, at least with each other".</i> (Metzler, 1977: 100) อย่างไรก็ตามแม้คำกล่าวของเม็ทซ์เลอร์จะน่าสนใจแต่ก็อยู่เหนือขอบเขตของงานวิจัยนี้ เพราะผู้วิจัยไม่สามารถจะตัดสินได้อย่างเด่นชัดว่าการสัมภาษณ์ครั้งใดจัดเป็นการแสดง
G	เป็นการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ซึ่งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสถานที่เดียวกัน เห็นหน้ากันและกัน โดยอาจมีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ควบคู่ไปด้วย

จากตารางจะเห็นได้ว่า นอกจากบุคคลที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์จะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดแล้ว บริบทด้านอื่น ๆ ก็ยังแตกต่างกันด้วย ไม่ว่าจะเป็น การใช้น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสัมภาษณ์ เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้ และบรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ ความแตกต่างดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กับการผลานด้านทัศนคติของคู่สนทนา (attitudinal alignment) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บริบทการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกันจะส่งผลให้การผลานด้านทัศนคติของคู่สนทนามีความแตกต่างกันออกไปด้วย ดังจะกล่าวต่อไปนี้

๒.๒.๓ การผสมผสานด้านทัศนคติของคู่สนทนา

เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ (๒๕๔๑) ได้กล่าวถึงการแสดงทัศนคติของคู่สนทนาไว้ว่า

“As participants co-construct their conversation, they express their own attitude towards the people, the on – going communicative activities and the matters being talked about, and at the same time talk into account the attitude being expressed by their conversation partners”.

(เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์, ๒๕๔๑: ๘๗)

เพียร์ศิริกล่าวว่า ขณะที่สนทนากัน คู่สนทนาแต่ละฝ่ายจะแสดงทัศนคติด้านต่าง ๆ ของตนออกมาในกิจกรรมการสื่อสารที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ประไพพรรณ พิงฉิม (๒๕๔๒) กล่าวว่า การผสมผสานด้านทัศนคติของคู่สนทนาจะเกิดขึ้นเมื่อคู่สนทนาทั้งสองฝ่ายพร้อมใจที่จะร่วมมือกัน เพื่อให้การสนทนานั้นดำเนินไปตามแนวทางที่ทั้งสองฝ่ายปรารถนา และได้ศึกษาพบว่าคู่สนทนาของรายการโทรทัศน์สองประเภท คือประเภทที่เน้นวัตถุประสงค์สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ (รายการทไวไลท์โชว์) ให้ความสำคัญที่จะตอบคำถามแก่ผู้สัมภาษณ์มากกว่ารายการประเภทที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ (รายการไอทีวีทอล์ค) ทั้งนี้ เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ทราบดีว่าการตอบคำถามจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตน ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ในรายการไอทีวีทอล์คอาจไม่ต้องการตอบคำถามบางคำถามหรือให้ข้อเท็จจริงทั้งหมด

ผู้วิจัยพบว่าคู่สนทนาในบริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน” ก็มีความแตกต่างกันในด้านการผสมผสานทัศนคติเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบจะให้ความสำคัญในการตอบคำถามน้อยกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ กำลังมีเรื่องที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ขาดความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ ประกอบกับเป็นบุคคลสาธารณะ ข้อมูลบางอย่างที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบอาจเป็นสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการตอบ เพราะอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตน ดังเช่น

(๔๑) เขาว่าผมเป็นเจ้าของ...อาบ อบ นวด

- ถ. : มันรวยง่ายมากเลยหรือทำธุรกิจอาบ อบ นวด.
 ต. : ผมถามหน่อยว่าผมผิดมั๊ยที่ผมรวย.
 ถ. : ไม่ผิด. คือรวยไม่ผิดครับแต่ว่ารวยง่ายมากเลยใช้มั๊ย.
 ต. : ผมถามว่า ผมผิดมั๊ยที่ผมเกิดมามีโชค, ในเรื่องทำธุรกิจ. ผมไม่ได้ไปโกงใครนี้
 ครับ. ผมไม่ได้ไปค้ายาเสพติดนี้ครับ. ผมไม่ได้เอาปืนไปจี้หัวใคร.

จากตัวอย่างที่ (๔๑) ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ยอมตอบคำถามของผู้สัมภาษณ์โดยตรง แม้ว่าผู้สัมภาษณ์จะใช้คำถามแบบให้ตอบรับหรือปฏิเสธ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้วิธีการตอบแบบเลี่ยง เมื่อผู้สัมภาษณ์ถามใหม่อีกครั้งผู้ให้สัมภาษณ์ก็ยังไม่ให้คำตอบที่ตรงประเด็นอีก แต่ใช้วิธีการให้ข้อมูลอื่นแทน เพื่อเลี่ยงที่จะตอบคำถามตามตรงว่า “ใช่” เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตนเองหากให้ข้อมูลดังกล่าวออกไป

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบจะให้ความร่วมมือในการตอบคำถามมากกว่า ทั้งนี้ก็เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้มีข่าวพาดพิงถึงในทางเสื่อมเสียชื่อเสียง แต่เป็นผู้ที่มาให้ความรู้ หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสังคม เป็นบุคคลที่น่าสงสาร น่าเห็นใจ ดังนั้นจึงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบคำถาม ไม่ใช่เพราะการตอบคำถามจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตน แต่การตอบคำถามจะเป็นการทำให้ตนได้รับความเห็นใจจากสังคมมากยิ่งขึ้นนั่นเอง ดังเช่น

(๔๒) ร้องหมอปล่อยท้อง ๑๐ เดือน

- ถ. : จำหน้าลูกได้ติดตามเลย.
 ต. : จำได้ค่ะ. จำได้. ห่วงเค้าตลอด.ใจไม่เคยอยู่กับตัวเลย. อยู่กับลูกตลอดเลย.
 ถ. : แล้วยังไงต่อ.
 ต. : แล้วก็ขึ้นห้องผ่า, ห้องไปรอฟักฟื้น. ก็หมอขึ้นมาเยี่ยมไข้. ก็บอกว่าหมอลูกหนูเป็นยังไงบ้าง. หมอก็บอกว่าหมอเด็กดูอยู่อย่างใกล้ชิด. ไม่ต้องเป็นห่วง. ทุกครั้งจะถามตลอด. เพราะเราห่วง. แฟนก็ลงไปดูลูก. ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ยังเงี้ยค่ะ.
 ถ. : ตอนนั้นเป็นยังไงแฟน. (หันหน้าไปทางสามีของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑)

ต.๒ : ก็ลูกอยู่ในตู้บะ. เห็นคุยกับหมอ. หมอบอกว่าจะดูแลอย่างใกล้ชิด. ก็ให้ยาโน่นยานี้. แล้วก็เอาออกซิเจนมาพ่นที่จมูก. ที่หัวนะฮะ. เพราะเขาหายใจเร็วมากเลย. ปกติเราผู้ใหญ่หายใจ ๒๐ ครั้งต่อนาที. ไซม์ฮะ. แต่เด็กคนนี้หายใจนี่เป็นร้อยเลยมั้ง.

จากตัวอย่างที่ (๔๒) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี แม้ว่าผู้สัมภาษณ์จะใช้คำถามในลักษณะเป็นการให้ตอบเพื่อความ ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ให้ข้อมูลทุกครั้งที่ถูกถาม และเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับคำถาม เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ทราบดีว่าคำถามนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อตนเองในด้านลบ

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะศึกษาว่า เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์มีความแตกต่างกัน และเพื่อให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปตามเจตนารมณ์ของผู้สัมภาษณ์ด้วยแล้ว ผู้สัมภาษณ์จะใช้กลวิธีในการถามที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ในแบบของ "ถึงลูกถึงคน"